

LUNDS
UNIVERSITET

Antisemitismens gensvar

- En undersökning av judars utsatthet och otrygghet i Sverige

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Kandidatuppsats i kriminologi

SOCK04 Vårtermin 2015

Författare:

John-Erik Hugo Bergkvist

Therese Svensson

Handledare: David Wästerfors

Författare: John-Erik Hugo Bergkvist och Therese Svensson

Titel: Antisemitismens gensvar - En undersökning av judars utsatthet och otrygghet i Sverige

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Handledare: David Wästerfors

Sociologiska institutionen, vårterminen 2015

ABSTRAKT

Denna uppsats undersöker svenska judars utsatthet, trygghet och upplevda risk. Undersökningen har gjorts genom en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod. Syftet med uppsatsen är att presentera deskriptiv statistisk dataanalys och att nyansera och få djupare förståelse för denna genom kvalitativa utsagor. Det empiriska materialet har teoretiserats utifrån en kombination av konventionella trygghets- och stigmatiseringsteorier. Vi har funnit att utsatthet för hot och trakasserier bland våra respondenter är väsentligt högre än bland det nationella genomsnittet. Fyra av fem respondenter uppger dessutom att de känner oro inför att bära judiska symboler och ungefär två av fem uppger att de undviker en religiös tillställning på grund av deras oro. Beteendeanpassningarna tycks avse att fungera som riskminimeringsstrategier för att undvika att bli utsatt för oönskade handlingar med antisemitiska förtecken. Ur det kvalitativa materialet kunde vi utläsa att våra respondenter skyler sin judiska identitet för att undvika stigmatisering. I praktiken inskränker dessa konsekvenser av otryggheten de judiska respondenternas religions- och yttrandefrihet och utgör ett hot mot den svenska konstitutionen och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Nyckelord: Otrygghet, rädsla för brott, viktimisering, antisemitism, skylning, beteendeanpassning, riskhanteringsstrategier

Förord

Vi vill tacka vår handledare David Wästerfors för värdefull och entusiastisk konsultering som bidragit till att underlätta denna process. Vi vill även tacka alla respondenter och vår intervjuperson som gjort denna uppsats möjlig! Denna uppsats är ett kollaborativt arbete så slutligen vill vi tacka varandra för ett gott samarbete!

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Varför undersöka judars otrygghet och antisemitiska brott?.....	5
1.2. Syfte.....	6
1.3. Frågeställningar.....	8
2. Tidigare forskning	8
2.1. Utsatthet.....	8
2.2. Kartlagd otrygghet.....	9
2.3. Antisemitism i Europa och Sverige idag.....	10
3. Teori	11
3.1. Undersökningens otrygghetsdefinition.....	11
3.2. Riskbedömningens inverkan på tryggheten.....	12
3.3. Erfarenheter och personliga egenskapers påverkan på trygghet.....	13
3.4. Mediers och politiken påverkan på individens riskbedömning.....	14
3.5. Den fysiska omgivningens påverkan på individens riskbedömning.....	15
3.6. Minoriteters utsatthet - invandrarfientliga brott, språksvårigheter och segregation.....	16
4. Metod	17
4.1. Flermetodsforskning.....	17
4.2. Undersökningens kvantitativa del.....	17
4.3. Urval och tillträde till fältet.....	18
4.4. Genomförande av enkäter.....	19
4.5. Bortfall.....	20
4.6. Den kvalitativa delen av undersökningen.....	22
4.7. Validitet- och reliabilitetsstrategier.....	22
4.8. Analytiska tillvägagångssätt och bearbetning av det empiriska materialet.....	23
4.9. Etiska övervägande.....	23
5. Resultat och analys	23
5.1. Beskrivning av respondentgruppen.....	23
5.2. Den fysiska omgivningens påverkan på individens riskbedömning.....	24
5.3. Otrygghet utifrån sårbarhetsfaktorer.....	25

5.4. Mediers och politikens påverkan på individens riskbedömning.....	28
5.5. Utsatthet.....	30
5.6. Strategiska beteendeanpassningar.....	33
6. Slutdiskussion.....	37
7. Referenser.....	40
7.1. Tryckta källor.....	40
7.2. Otryckta källor.....	42
7.3. Författningar.....	42
Bilagor.....	43
Bilaga 1. Enkät.....	43
Bilaga 2. Intervjuguide.....	50
Bilaga 3. Trygg ute en sen kväll: Kön.....	51
Bilaga 4. Trygg ute en sen kväll: Ålder.....	51
Bilaga 5. Trygg ute en sen kväll: Födelseland.....	52
Bilaga 6. Mediers påverkan.....	52
Bilaga 7. Usatthet: Hotelser och trakasserier.....	53
Bilaga 8. Utsatthet och oro: Hotelser och trakasserier.....	54
Bilaga 9. Besöka religiösa sammanhang och bära religiösa symboler.....	55

1. Inledning

Judars utsatthet och otrygghet har blivit ett högaktuellt ämne, mycket på grund av terroristattacker i Paris och Köpenhamn i början av 2015. I samband med terroristattacken mot satirtidningen Charlie Hebdo:s redaktion i Paris stormades en judisk livsmedelsbutik och ett gisslandrama uppstod där fyra personer exklusive gärningspersonen dog (SvD, 2015a). I Köpenhamn attackerades först ett kulturcenter där en debatt hölls under parollen "konst, händelser och yttrandefrihet". Gärningspersonen avlossade flera skott in i lokalen, därefter begav sig gärningspersonen till en närbelägen synagoga där en Bar Mitzva hölls i en intilliggande samlingslokal. En vakthavande ung judisk man sköts till döds (SvD, 2015b). Som direkt följd av terrordådet i Köpenhamn beslutade den svenska polisen att öka bevakningen av judiska verksamheter i Sverige. Utökande direktiv angående att polisen får förstärkt utrustning, som skottsäkra västar, skyddshjälm och automatkarbiner har angivits. Enligt Polisen handlar beslutet om att öka tryggheten och säkerheten för allmänheten vid de fasta bevakningsplatserna och det nya direktivet vilar på händelserna i Köpenhamn (Pirittisalo, 2015).

FN:s råd för mänskliga rättigheter har under våren granskat hur Sverige följer FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och framfört skarp kritik. Ett framträdande skäl är ett ökat antal hatbrott mot etniska minoriteter i Sverige, vilket bland annat omfattar fysiska attacker mot religiösa platser (Von Hall, 2015). Generalsekreteraren för Judiska församlingen i Stockholm, Ingrid Lomfors, slog i februari 2015 larm i Svenska Dagbladet att hon upplever att svenska judars otrygghet ökar och att anmälningar av brott som vandalisering och hot har ökat sedan sommaren 2014 (SvD, 2015c).

1.1. Varför undersöka judars otrygghet och antisemitiska brott?

Antisemitism är från början en term som uppkommit utifrån den sammanblandning av språk och rasliga klassificeringar av människor som var ett utbredd fenomen på 1800-talet. Begreppet sägs ha myntats av den tyska journalisten Wilhelm Marr i slutet av 1800-talet och syftet var då att dels ta avstånd till den kristna judefientligheten och dels att klä det "moderna" judehatet i en vetenskaplig terminologi. Begreppet är numera en etablerad och vedertagen term som beteckning

för fördomar och fientlighet mot judar och används fortfarande i både vardagliga och vetenskapliga sammanhang (Bachner & Ring, 2005:21).

Judar har historiskt sett varit en utsatt grupp och antisemitism har uppträtt i olika politiska och religiösa miljöer. För att ge större förståelse för de olika formerna av antisemitism har det delats upp i fyra typer av antisemitism; kristen antijudaism, modern rasistisk antisemitism, antisemitism relaterat till Förintelsen och antisionistisk antisemitism. Den kristna antijudaismen var tydlig redan under medeltiden då kristna kyrkan attackerade judar. Under andra världskriget dödades sex miljoner judar av tyska nazister, vilket är vad antisemitism relaterat till Förintelsen syftar till. Idag har antalet attacker mot judar och judiska institutioner ökat i Europa ännu än gång, vilket talas om i termer av modern, rasistisk och antisionistisk antisemitism. Dagens antisemitism tros ha grund i den högerextrema vågen i Europa samt konflikterna i Israel och Palestina (Löwander & Hagström, 2011:6-7).

Enligt Religionsfrihetslagen (1952:680) 1-2§ har alla rätt att utöva sin religion och delta i religiösa sammankomster, så länge det inte stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse. Till detta kommer att alla enligt FN:s deklaration för mänskliga rättigheter Artikel 2 har rätt till samma fri och rättigheter utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Artikel 18 föreskriver även att alla har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Detta är rättigheter som kan försvåras om judar upplever särskild utsatthet eller otrygghet.

Generella anledningar till att undersöka otrygghet är bland annat att otrygghet är en obehaglig känsla som kan forma människors vardag till det negativa och stor otrygghet kan sätta sin prägel på individens beteendemönster samt få individen att undvika olika platser. Individen kan också spendera mer tid i hemmet och begränsa sig genom att endast befinna sig i offentliga miljöer under säkra tidpunkter samt undvika aktiviteter som kan uppfattas som riskfyllda. Detta kan i sin tur leda till en nedåtgående spiral och ökad otrygghet. Otrygghet skadar dessutom områdets känsla av samhörighet och kan leda till att vissa platser blir så kallade *no-go areas*. Otrygghet kan vidare leda till att den rikare delen av befolkningen skyddar sig själva och sin egendom,

alternativt flyttar bort från drabbade områden, vilket leder till att kriminaliteten riktas mot de som redan befinner sig i en social eller ekonomiskt utsatt situation. Därtill kan det i områden med hög nivå av otrygghet även påverka förtroendet till rättsväsendet till det negativa. Det kan också leda till en ökat positiv inställning till strängare straff och en mer hämndlysten syn på kriminalpolitiken (Hale, 1996:82).

1.2. Syfte

Uppsatsens syfte är att utforska judars utsatthet och otrygghet i Sverige. I mer specifika termer kan det uttryckas i två delsyften som knyts till den kvantitativa respektive kvalitativa delen av vår undersökning.

Syftet med surveyundersökningen är att kunna presentera resultat i form av deskriptiv statistik och analyser av våra respondenters otrygghet och oro för brott, deras utsatthet för brott och i vilken utsträckning de upplever att utsattheten beror på deras judiska identitet. Undersökningen försöker endast undersöka ett urval brottkategoriseringar som vi bedömer vara av relevans för antisemitiska hatbrott. Undersökningen försöker även redogöra för huruvida graden av otrygghet kan få konsekvenser för beteenden hos stickprovet. Förutom individuell oro utforskar vi även stickprovets *altruistiska* oro, det vill säga generell oro. Resultatet från undersökningen fungerar även som underlag för statistisk komparation med befintlig resultatdata från Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning (Brå, 2015). Den kvantitativa empirin tillåter oss att leta efter kausala relationer och sannolikhetsförhållanden mellan olika variabler, som exempelvis otrygghet och utsatthet.

Syftet med den kvalitativa undersökningen är att genom respondenternas och vår intervjupersons reflektioner få en djupare förståelse om den kvantitativa delens resultat. Kombinationen av metoder syftar till att få en så heltäckande bild som möjligt av våra respondenters trygg- och utsatthet.

1.3. Frågeställningar

1. Hur stor del av vårt stickprov utsattes under de senaste 12 månaderna för hot och trakasserier och hur står det i förhållande till det nationella snittet?
2. Hur utbredd är otryggheten i vårt stickprov och finns det några samband mellan respondenternas otrygghetskänslor och deras judiska bakgrund?
3. Får otryggheten konsekvenser för våra respondenters beteende och i så fall hur?
4. Hur resonerar våra respondenter och vår intervjuperson kring judisk identitet, trygghet och utsatthet?

2. Tidigare forskning

Trygghetsundersökningar görs årligen på nationell nivå av Brottsförebyggande rådet (Brå) och i dessa undersökningar ställs frågor kring otrygghet och utsatthet för brott. Däremot är judars otrygghet och utsatthet relativt outforskat. Dock undersökte *European Union Agency for Fundamental Rights* (FRA) 2013 judars erfarenheter av antisemitism i åtta EU-medlemsländer.

2.1. Utsatthet

Brå (2013) har skrivit rapporten *Hatbrott 2013* som redovisar statistik över polisanmälningar med hatbrottsmotiv från 2013 och statistik över självrapporterad utsatthet för hatbrott från Brås nationella trygghetsundersökning 2012 (Brå, 2013:8). Rapporten beskriver antisemitiska hatbrott med en gärning som lett till att en person, en grupp eller judar i allmänhet som blivit kränkta på grund av sin judiska tillhörighet. För att ett brott ska definieras som ett antisemitiskt hatbrott krävs det också att den utsatte tillhör, eller av gärningspersonen uppfattas tillhöra, den judiska tron eller folkgruppen och det krävs att gärningspersonen inte tillhör samma religion eller folkgrupp. 2013 anmäldes uppskattningsvis 190 antisemitiska hatbrott i Sverige. De vanligaste brottstyperna bland dessa anmälningar var hets mot folkgrupp (48 %) och olaga hot/ofredande (32 %). 61 procent av gärningspersonerna var okända för den drabbade och brotten begicks främst på allmän plats, på internet eller i anslutning till hemmet (Brå, 2013:71). Mest förekommande är brott direkt mot person men utan fysisk kontakt och gärningspersonen är oftast obekant för den brottsdrabbade. De vanligaste brottsplatserna är allmän plats och Internet (Brå

2013:74-76). Rapporten visar också att hälften (51 %) av de antisemitiska hatbrotten som anmäldes 2012 var ouppklarade i mars 2014 (Brå, 2013:76).

2.2. Kartlagd otrygghet

Enligt den senaste nationella trygghetsundersökningen (NTU¹) uppger 85 procent av befolkningen i åldern 16-79 år att de känner sig ganska eller mycket trygga när de går ut ensamma sent en kväll i sitt bostadsområde (Brå, 2015:87). Undersökningen visar att trygghetskänslorna skiljer sig mellan olika grupper i samhället. Utrikesfödda individer är till större del otrygga (22 %) jämfört med inrikesfödda personer med minst en inrikesfödd förälder (13 %). Denna skillnad är dock större bland män än bland kvinnor. Även utbildningsnivå tycks spela en liten roll. Individer med högst gymnasieutbildning uppger oftare att de känner sig otrygga i utomhusmiljö (18 %) jämfört med individer med eftergymnasial utbildning och gymnasial utbildning (12-15 %). Vad det gäller boendesituation uppger ensamstående att de känner sig otrygga i större utsträckning (17-18 %) än de som bor ihop med någon (11-15 %). Detta samband gäller oavsett om individen har barn eller ej. De som bor i flerfamiljshus uppger i större utsträckning att de känner sig otrygga (21 %) jämfört med personer boende i småhus (10 %). Det visade sig också att boende i storstadsregion och boende i större städer upplevde större otrygghet (16-17 %) jämfört med de som bor i en mindre stad eller på landsbygden (11 %) (Brå, 2015:90).

Att minoriteter känner sig mer otrygga är inte ett nationellt problem utan fastställs även i en rapport om rädsla för brott från det amerikanska justitiedepartementet. I rapporten diskuteras minoriteters ofta sviktande förtroende till polisen, och att man därmed inte kan förlita sig på deras beskydd som en orsak (Cordner, 2010:57).

2.3. Antisemitism i Europa och Sverige idag

I en rapport från 2013 av *European Union Agency for Fundamental Rights* (FRA), beskrevs judars erfarenheter av antisemitism i åtta EU-medlemsländer. Rapporten innehåller en surveyundersökning med 5,847 respondenter som identifierade sig själva som judar i åldern 16 och uppåt. Respondenterna kom från Belgien, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Lettland,

---

¹ Nationella trygghetsundersökningen (NTU) utförs årligen av Brå. Där svarar ca 12 000 personer på frågor om utsatthet för brott, trygghet, förtroende för rättsväsendet samt brottsoffrets kontakter med rättsväsendet.

Sverige och Storbritannien (FRA 2013:8). 21 procent av respondenterna i undersökningen uppgav att de varit utsatta för verbala kränkningar eller fysiska attacker på grund av deras judiska identitet de senaste 12 månaderna (FRA, 2013:29). Ungefär hälften av respondenterna (46 %) var oroliga för att bli utsatta för antisemitiska förolämpningar och trakasserier under de kommande 12 månaderna och ungefär en tredjedel (33 %) var oroliga för att bli fysiskt attackerade under samma period (FRA, 2013:32). 23 procent av respondenterna uppgav att de ibland undvek att besöka judiska evenemang eller platser för att de inte skulle känna sig säkra där eller på vägen dit på grund av sin judiska identitet. Därtill uppgav 27 procent att de ibland undviker särskilda platser i sitt närområde för att de inte känner sig säkra på grund av sin judiska identitet (FRA, 2013:39). Som vi ska visa återfinns delvis dessa kännetecken i vårt material när det gäller svenska judars undvikandestrategier och utsatthet.

Forum för levande historia (2005) har tillsammans med Brå sammanställt antisemitiska attityder i rapporten *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige* (Bachner & Ring, 2005). Undersökningen har ett underlag på ungefär 3000 respondenter mellan åldrarna 16 och 75 år (Bachner & Ring, 2005:7). I enkätundersökningen fick respondenterna ta ställning till olika attitydpåståenden för att undersöka hur accepterade judar är i Sverige. På påståendet "Svenska judar är mer lojala med Israel än med Sverige" svarade 17 procent att de instämmer helt eller delvis (Bachner & Ring, 2005:40). Studien visade också att 25 procent av respondenterna i olika grad var negativa till tanken på en jude som stadsminister i Sverige (Bachner & Ring, 2005:41). Undersökningen tar även upp klassiska antisemitiska attityder, såsom olika maktkonspirationer. 18 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att "judarna har stort inflytande över medierna". På påståendet att "judar har stort inflytande över världsekonomin" instämmer 26 procent helt eller delvis (Bachner & Ring, 2005:45). Sammanfattningsvis visar att resultaten att majoriteten av respondenterna till avstånd från antisemitiska uppfattningar. "Men de demonstrerar samtidigt att vissa antisemitiska föreställningar liksom en delvis ambivalent attityd gentemot judar är närvarande hos en betydande andel svenskar" (Bachner & Ring, 2005:82). I vår undersökning försöker vi utforska hur denna attityd tas emot och hanteras av judar i Sverige. Det kvalitativa stoffet i vår studie visar att våra respondenters historiska referensramar kring antisemitism har inverkan på deras förhållning till antisemitism idag.

3. Teori

De teoretiska ramverk som inkluderas i vår undersökning är de som traditionellt sett används inom internationell trygghetsforskning. Utöver det har vi utifrån materialet haft anledning till att utveckla det teoretiska ramverket med stigmatiseringsteori och då bedömdes Erving Goffmans begrepp stigmatisering och skylning vara applicerbara.

3.1. Undersökningens otrygghetsdefinition

Undersökningens trygghetsdefinition implicerar både en generell och en individuell nivå av *otrygghet*. Den generella avser individens reaktioner på att någon annan ska utsättas för oönskade handlingar medan den individuella nivån åsyftar individens reaktion på att personligen utsättas för oönskade handlingar. Otryggheten kan både vara en kognitiv upplevelse, det vill säga individens medvetna och omedvetna tankar om risk och säkerhet, och en affektiv känsla som innebär en känslomässig och fysisk rädsla (Heber, 2005:10)

I trygghetsdefinitionen ingår även individens *risk- och säkerhetsbedömning* för egen och annans utsatthet. Riskbedömningarna görs frekvent, från relativt omedvetet och ostrukturerat till detaljmedveten. Riskbedömningen är situationsbetingad och individen värderar sin egen status och position i sin närmiljös fysiska och sociala karaktär (Heber, 2005:10-11).

Individens *värderingar* kring brott, brottsutsatthet och otrygghet kan bestå av en kombination av kognitiva och affektiva reaktioner. Värderingar kan förstås som individens förhållningssätt till olika fenomen; individen kan exempelvis vara oroad, upprörd och intolerant avseende vissa brott, sin egen risk att bli utsatt eller brottsligheten i allmänt. Denna typ av värderingar kan vara en produkt genom kognitiva och affektiva erfarenheter och upplevelser (Heber, 2005:11).

I trygghetsbegreppet ingår även *emotioner* som är affektiva; de syftar till den negativa känsloreaktionen som väcks hos en människa till följd av brott, tanken på brott eller symboler som förknippas med brott och oönskade handlingar. Rädslan kan vara både individuell och generell. Den generella rädslan benämns ofta som altruistisk oro eller rädsla och avser exempelvis den oro föräldrar känner för att deras barn skall råka ut för något. Den emotionella rädslan kan vara en mer eller mindre konstant oro på låg nivå, till en intensiv situationsbetingad

rädsla som leder till fysiska reaktioner som hjärklappning, darningar och svettproduktion (Heber, 2005:11-12).

Alla dessa processer samvarierar, den affektiva reaktionen kan påverka den kognitiva och vice versa. Information som egentligen inte är situationsbetingad utan inhämtad från exempelvis medier integreras i den heltäckande upplevelsen. Rädslan och graden av denna är alltså ett resultat av personliga upplevelser och tolkningar. Individer uppfattar och tolkar intrycken från omvärlden på olika sätt vilket ger upphov till ett brett spektrum av upplevelser. I och med att individen tolkar sin omvärld är rädslan situationsbetingad och beroende av platser, tider, ljus och mörker i olika kombinationer (Ferraro & LaGrange, 1987:70-71). Figuren nedan är en sammanfattning av den indelning av upplevelser vid otrygga händelser som vi använder oss av.

Figur 1. (Heber, 2005:10)

Upplevelser			
	Kognitiv	↔	Affektiv
Referensram	Bedömning	Värdering	Emotion
Generell	A. Risk för andra; riskbedömningar	B. Oro för att utsättas för brott	C. Rädsla att andra ska falla offer för brott
Individuell	D. Egen risk eller säkerhet	E. Oro för egen del	F. Rädsla att själv falla offer för brott

3.2. Riskbedömningens inverkan på tryggheten

Risk kan definieras som utsatthet för chans till förlust eller skada. Genom att det innehåller chans, så lämnas utrymme för personlig tolkning. Chans är en beståndsdel inom risk som implicerar en utvärdering av det vaga, vilket är svårt att göra rationellt. Så länge individen inte är isolerad är hon aldrig helt utan risk för att bli utsatt för brott. Individen kan därför samla ihop information som hon använder i en eventuell riskminimeringsstrategi och en högre grad av oro är ofta korrelerat med mer informationssökning om risker (Ferraro, 1995:11). Riskbedömningsunderlaget utgår från det som individen upplever som viktigt för riskbedömningen. Den faktiska risken blir av sekundär betydelse när det kommer till att öka tryggheten då det är den upplevda risken som ger upphov till otrygghetskänslor. Otryggheten

skapas alltså ur individens riskbedömning (Ferraro, 1995:17). I vår undersökning beskrivs riskbedömningar av situationer som leder till riskminimeringsstrategier.

3.3. Erfarenheter och personliga egenskapers påverkan på individens riskbedömning

Forskning om rädsla för brott intresserar sig ofta för att identifiera varför vissa sociala kategorier av befolkningen visar sig ha hög grad av rädsla. Individuella karaktäristika som kön och ålder har undersökts och teoretiserats. Forskningen försöker ofta förklara trygghet i termer av upplevd trygghet. Människor gör bedömningar utifrån den information som finns tillgänglig och den informationen kan ge en surrealistisk verklighetsbild. I individens beaktande finns kunskap om brottsomständigheter, sannolikheten att utsättas och konsekvenserna ifall de skulle utsättas. Det är alltså utifrån individens egna kalkyleringar om riskutsatthet som individens grad av rädsla stipuleras. De som tror att de löper stor risk är sannolikt också rädda (Ferraro, 1995:7-11).

Vår undersökning försöker utforska både utsatthet och trygghet vilket ger möjlighet för att undersöka korrelationer mellan dessa. Utsatthetshypotesen (*victimization hypothesis*) är då ett analytisk redskap till vår hjälp som går ut på att det finns en korrelerad länk mellan utsatthet för brott och rädsla för brott. De som varit direkt utsatta för brott bedömer risken för framtida utsatthet högre och känner därmed större rädsla. Indirekt utsatthetshypotes (*indirect victimization hypothesis*) går ut på att de som hört om andra anhörigas erfarenhet av brottsutsatthet kan utveckla samma riskbedömningsgrad och rädsla som de som varit direkt utsatta (Doran & Burgess, 2012:26-28).

Sårbarhetshypotesen (*vulnerability hypothesis*) syftar till att försöka förklara olika demografiska gruppers variation av rädsla. I enkäten har vi med kategoriseringsfrågor som kön, ålder och födelseland för att kunna undersöka om otryggheten är mer korrelerad med dessa egenskaper än med respondenternas judiska bakgrund. Sårbarhetshypotesen söker en förklaring till rädsloparadoxen som innebär att äldre känner sig mer oroliga än yngre trots att yngre *de facto* är mer utsatta. Hypotesen menar att äldre känner sig helt enkelt mer sårbara och har inte samma förmåga till handlingskraft i utsatta situationer, trots att yngre utsätts mer. Detta är relaterat till att de har mindre förmåga till kontroll över situationen samt att konsekvenserna vid exempelvis ett överfall sannolikt blir allvarligare än hos en ung person som utsätts för samma grad av våld i

överfallet (Doran & Burgess, 2012:29). Intressanta upptäckter i vårt material, som presenteras mer utförligt senare, är till exempel att ålder inte tycks påverka otryggheten i vår undersökta population medan kön verkar ha en större betydelse.

Rädsla för brott och sårbarhet är upplevelser som överlappar varandra. Individens sårbarhet är en personlig upplevelse som återspeglar hur individen uppfattar sig själv i ett visst sammanhang. Sårbarhet är alltså en förklaring till varför grupper som inte löper stor risk att bli utsatta för brott ibland upplever en stark rädsla. Sårbarheten delas vanligtvis in i fysisk, social och en ekonomisk sårbarhet, som alla har en inverkan på individens rädsla för brott. Konkretiserat handlar den fysiska sårbarheten om huruvida individen uppfattar sin egen fysiska förmåga att kunna förhindra en brottslig handling eller förhindra en negativ konsekvens av brottslig handling, exempelvis att kunna fly eller försvara sig mot förövare. Den sociala sårbarheten förklaras i termer av individens sociala kontakter och därigenom dennes möjlighet till socialt stöd och hjälp från vederbörandes omgivning. Ensamhet och isolering är avgörande faktorer i den sociala sårbarheten. De socialt sårbara individerna som utsätts för brott riskerar att drabbas hårdare, bland annat på grund av att de ofta saknar möjlighet till stöd för återhämtning och kontakt med myndigheter. Ekonomiska resurser kan minska brottets skadeverkningar vid exempelvis stöld och inbrott och kan underlätta återhämtningen från ett brott då individen kan känna att denne kan hantera de ekonomiska följderna av ett brott. Den ekonomiska sårbarheten utgörs alltså av inkomst och ekonomiska tillgångar. Exempel på riskgrupper som på olika sätt är sårbara är kvinnor, ensamstående, äldre, arbetslösa, låginkomsttagare och etniska minoriteter (Heber, 2005:13-14). I vår undersökning utforskar och analyserar vi endast social och fysisk sårbarhet.

3.4. Mediers och politiken påverkan på individens riskbedömning

En vidare utveckling på den indirekta utsatthetshypotesen är brottsbetingad medieexponerings påverkan på individen, då subjektet kan få annan uppfattning om risker genom förhöjd exponering av media om brott. Detta är dock omstritt, vissa studier visar ingen relation mellan brottsbetingad medieexponering och rädsla för brott när de jämfört olika stadsdelar och demografiska karaktäristika (Doran & Burgess, 2012:28). I vår studie undersöks ifall respondenterna känner att de påverkats av medierapportering angående judars trygg- och utsatthet och i så fall hur detta har påverkat dem.

3.5. Den fysiska omgivningens påverkan på individens riskbedömning

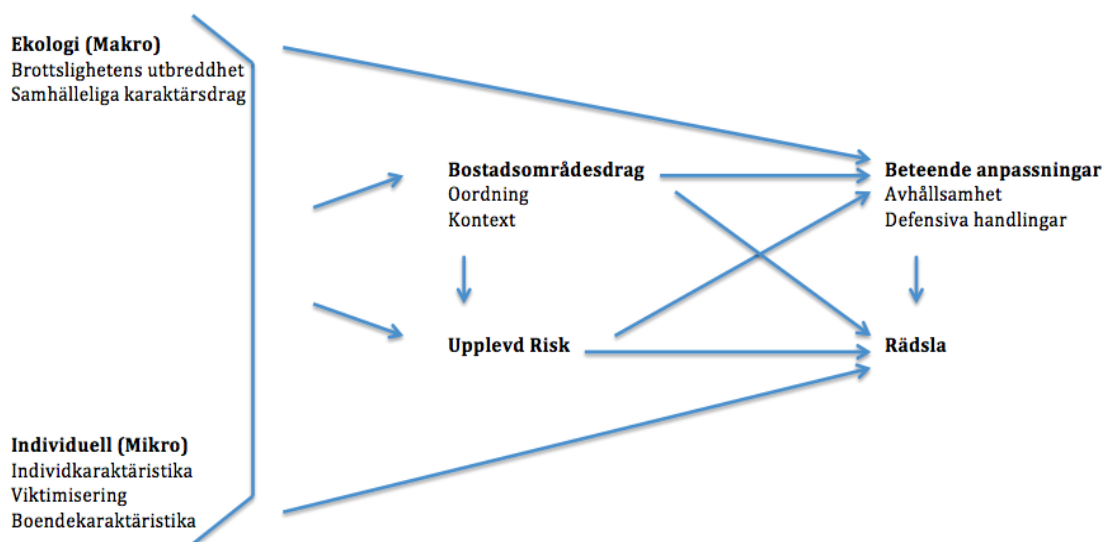
Vi har valt att operationalisera frågor och göra mätningar utifrån bostadsområdesstatus för att kunna urskilja om våra judiska respondenters otrygghet beror på allmänna faktorer eller om det går att hitta någon annan faktor i vår respondentgrupp. Oordnings (*Incivility*)-hypotesen har anammats av alltifrån kriminologer, psykologer, geografer och stadsplanerare. Hypotesens essens är att den fysiska omgivningen är korrelerad till den reella kriminaliteten i området. Fysisk karaktäristika som signalerar om kriminalitet blir en del av individens informationsinsamling och påverkar riskbedömningen. *Incivility* översätter vi som oordning och det delas vanligtvis upp i social respektive fysisk oordning. Den sociala oordningen hänvisar till exempelvis synliga ungdomsgäng, hemlösa och missbrukare. Den fysiska oordningen beskrivs i termer av misskött omgivning som skräp, förfallna och övergivna byggnader, graffiti och barrikaderade och förstörda fönster och dylikt (Ferraro, 1995:13-15).

Ett annat perspektiv inom det fysiska omgivningsparadigmet är det brottslighetsopportunistiska (*criminal opportunity theory*) som utgår från rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felson, 1979). I trygghetsforskning har detta applicerats på individers riskbedömning gällande sannolikhet för egen brottsutsatthet. Det teoretiska resonemanget ponerar att om det finns en motiverad förövare, lämpligt objekt och avsaknad av kapabla väktare så finns det risk för att ett brott begås, och därmed en risk för att bli brottsutsatt.

För att konstruera en risktolkningsmodell bör både den ekologiska strukturen och individens karaktäristika innefattas. Sårbarhetsteoretiska och utsatthetshypotetiska resonemang är applicerbara under det som i figur 2 kallas för individuell karaktäristika. Det som i figuren benämns som ekologi är samhälleliga karaktärsdrag så som utbredd brottslighet och då även utsatthetens utbredning. Pilarna i figuren indikerar på att faktorer på både mikro- och makronivå blir underlag för individens riskbedömning, tillsammans med individens bostadsområdes egenskaper. Riskbedömningen kan leda till rädsla och beteendeanpassningar. Figuren visar även att beteendeanpassningar i defensivt syfte paradoxalt nog kan leda till rädsla. Sammanfattningsvis är figurens styrka att det är en teoretisk modell som överbryggar mikro- och makroaspekter, se figuren nedan (Figur 2) (Ferraro, 1995:18)

Figur 2 (Ferraro, 1995:18).

3.6. Minoriteters utsatthet: invandrarfientliga brott, språksvårigheter och segregation

Generellt är personer som har invandrat till ett land mer rädda för brott än landets infödda befolkning, oavsett vilket land som studeras. Det går dock inte fastställa en specifik orsak till varför. I en svensk intervjustudie (Johansson, 1997:47) framkom att de antisemitiska brotten anses mer våldsamma och därmed mer fruktade. Invandrare uppger högre grad av otrygghet statistiskt sett. Den logiska följderna är dock att det finns något i invandras situation som kan förklara högre otrygghet. Teoretiska förklaringar enkom i termer av att invandrare ofta har lägre socioekonomisk status och därmed är mer ekonomiskt och socialt sårbara är inte hållbara. Etniska minoriteter är också speciellt utsatta för att de riskerar att bli utsatta för rasism. Exempelvis har judiska personer i Sverige uttryckt rädsla för traditionell samt antisemitisk brottslighet (Heber, 2005:50-51).

En brittisk intervjustudie visar att etniska minoriteter ofta känner sig otrygga på andra platser än majoritetsbefolkningen. Invandrare som bor i utsatta områden med hög brottslighet kunde paradoxalt känna sig mer otrygga i ordnade medelklassområden. Förklaringen var att de helt enkelt kände sig mer hemma i sitt statistiskt sett utsatta bostadsområde där de visste vad som kunde hända. I medelklassområdena kunde de istället råka ut för rasistiska påhopp eller annan oväntad brottslighet som de inte visste hur de skulle hantera (Heber, 2005:51).

Utifrån begreppet stigma, vilket avser ett misskrediterande attribut hos en individ som ger henne en avvikaridentitet, konstruerade Erving Goffman (2011/1963) begreppet skylning. Goffman beskriver en typ av praktik som innebär ett försök att dölja de karaktäristika som associeras med individens stigma. Han beskriver att denna teknik används av exempelvis minoritetsgrupper, inte bara för att underlätta passering utan också för att inte dra allt för mycket uppmärksamhet till sig och på så sätt undvika stigmatisering (Goffman, 2011/1963:114-115). I vår undersökning blir detta begrepp aktuellt i vårt kvalitativa material som rymmer åtskilliga utsagor om att undersökningspersonerna brukar dölja sin judiska identitet.

4. Metod

4.1. Flermetodsforskning

Vi har valt att kombinera kvalitativa och kvantitativa data för att skildra judars otrygghet i Sverige. Ibland kritiserar denna typ av kombinerad metod, till exempel i termer av att kombination av metoder är inkommensurabla på grund av olika ontologiska paradig. Vi har däremot kommit fram till att vår kombination av metod ger oss en ytterligare dimension till studien (Bryman, 2011:555-557). Det kvantitativa materialet belyser frekvenser och det kvalitativa materialet fångar upp rapporterade praktiker som enkätfrågorna inte täckte. De öppna svaren fungerar kompletterande till de standardiserade frågorna och maximerar omfånget av utsatthet och otrygghet.

4.2. Undersökningens kvantitativa del

Kvantitativa metoder avser att mäta, räkna och kvantifiera ett problem samt söka relationer och samband i empirin. Metoden avser att hitta mönster i empirin som sedan kan generaliseras till en större population. Utifrån vår låga svarsfrekvens gör vi inga anspråk att generalisera resultaten till hela den svenska judiska populationen, utan snarare likt en förstudie ge en bild av intressanta tendenser i materialet (Hennik, Hutter & Bailey, 2011:16). Vi har valt att göra en surveyundersökning som ämnar fånga respondenter med judisk bakgrund, religionstillhörighet eller identitet i Sverige. Surveyundersökningen kan klassificeras som en kombination av faktamässiga och attitydmässiga frågor. Utsatthetsdelen är faktamässig medan frågor som berör

trygghet och beteenden är attitydmässiga. Studien avser att leta efter samband mellan olika variabler som bland annat risk och utsatthet. Vi har operationaliserat våra frågor till mätbara enheter som skall ställas i relation till våra demografiska variabler. Resultatet kommer presenteras som ett resultat som representerar respondentgruppens svar (May, 1997:114-121). Den kvantitativa delen av enkätstudien önskar ge kunskap kring nivån av otrygghet, rädsla, oro och risk i vårt stickprov (Heber, 2008:19).

4.3. Urval och tillträde till fältet

Vi är intresserade av att undersöka den judiska populationen i Sverige och vårt urval har således varit beroende av att få tillträde till judiska respondenter. Vår ursprungliga tanke var att undersöka den judiska populationen i Malmö och då sökte vi kontakt med Malmös judiska församling. Efter mail och telefonkontakt i ungefär en månad avböjde de att delta på grund av för hög arbetsbelastning. Då sökte vi Stockholms och Göteborgs judiska församlingar samt judiska centret i Lund. Efter att ha sökt dessa församlingar i flera veckor fick vi endast gehör från Stockholm judiska församling och Lunds judiska center, en judisk kulturförening, som båda bifogade en länk till vår enkät i ett elektroniskt nyhetsbrev till deras respektive medlemmar. Stockholms församlings nyhetsbrev gick ut till ungefär 2000 mailadresser och Lunds judiska centers nyhetsbrev gick ut till ungefär 300. Vi tog även kontakt med Judiska ungdomsförbundet via deras Facebooksida. Därigenom fick vi mailkontakt med en medlem därifrån som länkade enkäten till ungdomsförbundets interna gruppssida med 218 medlemmar. Det är svårt att diskutera kring hur representativt vårt urval är i relation till undersökningspopulationens helhet då det inte går att veta helt säkert hur populationen ser ut. Vi kan endast anta exempelvis att ungefär hälften är män och hälften är kvinnor. Viktigt för studien var att våra respondenter såg sig själva som judar alternativt hade judiskt påbrå. När det kommer till att försöka säkerställa detta har vi vidtagit åtgärder. Exempelvis genom att enkäten distribuerats genom Stockholms judiska församlings och Lunds judiska centers nyhetsbrev samt via en representant från Judiska ungdomsförbundet. I enkätens inledande text tydliggör vi också att undersökningen avser att utforska judars otrygghet. Men vi kan givetvis inte garantera att det finns icke-judiska respondenter som utger sig för att vara judar. Vi fick kontakt med vår intervjuperson genom vårt sociala nätverk, men för att inte riskera intervjupersonens anonymitet väljer vi att inte gå närmre in på detta.

4.4. Genomförande av enkäter

Vi har använt oss av en webbsurvey för vår datainsamling. En webbsurvey innebär att respondenten ombeds besöka en hemsida för att besvara enkäten online. En fördel med webbsurvey i vårt fall är att vi kan i princip nå alla medlemmar via ett nyhetsbrev. En annan fördel är att respondentens svar automatiskt laddas ner till en databas, vilket gör att forskaren slipper koda ett stort antal enkäter (Bryman, 2008:599-600).

Webbenkäten består av 31 frågor angående utsatthet, otrygghet och altruistisk otrygghet och upplevelser kring motiv. Samtliga 31 frågor har operationaliserats utifrån missförståelse-, precisions- och neutralitetsaspekter². Alla frågor förutom två är standardiserade och saknar öppna svarsalternativ (se enkät i Bilaga 1). Enkätkonstruktionen har utgått från ett kausalitetssparadigm, det vill säga vilka variabelsamband som är intressanta att undersöka. De två öppna frågorna ger respondenten möjlighet att ge svar av kvalitativ karaktär, vilket kommer att tillföra ytterligare en dimension av undersökningens resultat. I sista frågan efterfrågades respondentens egna tillägg då detta ger oss en möjlighet att maximera och optimera materialet.

De undersökta brottstyperna har valts efter att ha studerat Brås (2014) rapport om hatbrott som tar upp våldsbrott, olaga hot/ofredande, ärekränkning, skadegörelse/klotter och hets mot folkgrupp som brott som anmälts med antisemitiska förtecken åren 2008-2012 (Brå, 2014:73). Vid trygghetsundersökningar bör frågor som uppfattas som hypotetiska eller som beskriver en fiktiv situation undvikas. Ett exempel på en klassisk fråga i trygghetsundersökningar är "Hur trygg känner du dig när du går i ditt bostadsområde när det är mörkt?". Vi har inkluderat den nämnda frågan i vårt formulär, men vi har lagt till svarsalternativet "Jag går inte ut ensam en mörk kväll" för att undvika hypotetiska svar kring upplevd trygghet kvällstid från respondenter som aldrig rör sig ute ensamma kvällstid. Ett annat vanligt problem i trygghetsundersökningar är att frågor ibland innefattar både emotions- och riskaspekten, då båda utgör en del i trygghetsbegreppet (Ferraro & LaGrange, 1987:76). I enlighet med undersökningens definition

---

²Frågeformuleringarna är formulerade så att det inte ska vara ledande, så neutrala som möjligt och preciserade utifrån den tänkta frågan. Till exempel är vissa frågor formulerade så att respondenten får svara på ett påstående. Inga frågor som kan generera hypotetiska svar har ställts. Konkreta frågeformuleringar som börjar med "ta ställning till följande påstående" obstruerar att uppfattas som ledande och krångligt att förstå vad som efterfrågas (Se Billaga 1.)

av otrygghet, där vi särskiljer underkategorier som oro, risk, säkerhet och rädsla, har vi ställt frågor kring de olika underkategorierna till otrygghet för att inte förvirra respondenten och för att få högre validitet i studien (se hela frågeformuläret i Bilaga 1). Diskussion kring hur könkodade vissa begrepp som oro är har förts men bedömts vara det lämpligaste för våra mätningar eftersom det är det begrepp som bäst preciserar vad vi vill mäta och det underbyggs av Brås frågeformulär.

Eftersom forskningsprocessen tvingade oss till vara pragmatiska och ändra inriktning på grund av svårigheter att få tillträde till den judiska populationen i Malmö har vi upptäckt några begränsningar i vår enkät. Med facit i hand hade vi kunnat inkludera fler frågor specialiserade för den judiska populationen för en mer ingående bild av situationen, i och med vår begränsade möjlighet till statistisk komparation. Vi fick trots det fram en del material kring judars specifika utsatthet i de öppna svaren då respondenterna exempelvis framhöll att den oönskade utsattheten inte enbart innefattade brottsliga handlingar.

4.5. Bortfall

Bortfall står för en stor del av osäkerheten i kvantitativa undersökningar. Bortfallet kan röra enskilda frågor eller ett helt frågeformulär. Bortfallet riskerar att bli större i undersökningar där respondenten själv har ansvar för att frågorna ska bli besvarade, alltså när frågeformuläret skickas ut till respondenterna. En risk med vårt frågeformulär är att det innehåller 31 frågor, vilket ökar risken för att enskilda frågor inte besvarades. Vi ser även en risk i att enkäten skickades ut i ett nyhetsbrev, till exempel då vi inte vet hur många som faktiskt läser nyhetsbrevet. Ett systematiskt bortfall är problematiskt då vissa grupper, exempelvis män, är underrepresenterade i materialet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:108).

Det är svårt att diskutera kring bortfallet eftersom vi inte säkert kan veta hur många som har tagit del av vår enkät då vi inte vet hur många som läser nyhetsbrevet. Som ett led i vår bortfallsanalys har våra kontaktpersoner som hjälpt oss distribuera vår enkät fått lämna information kring antalet aktiva medlemmar. Vår kontaktperson i Lunds judiska kulturförening uppskattade att endast en tiondel (30 personer) av de som får nyhetsbrevet är medlemmar i föreningen. I Stockholms judiska församlings nyhetsbrevutskick är ca 700 medlemmar i församlingen. Detta innebär att vi har ett stort bortfall, då endast 150 personer besvarat enkäten.

Alla respondenter har inte heller besvarat alla 31 frågor, utan även enskilda interna bortfall förekommer. Eftersom det inte finns någon statistik över fördelningen av hela den svenska judiska populationen, samt att det vore snarast omöjligt med både religiös, kulturell och etniska parametrar i den judiska identiteten, så är det svårt att diskutera kring huruvida vårt stickprov är representativt i fördelningssynpunkt. Men det finns anledning att tro att exempelvis könsfördelningen är jämn. Våra distributionskanaler har i huvudsak varit centrerade till stad- och storstad genom Stockholms judiska församling och Lunds judiska center. Det finns därför anledning att tro att landsbyggds- och småortsbor inte finns representerade i så stor utsträckning i vårt stickprov.

För att minska bortfallet och öka svarsfrekvensen har Stockholms judiska församling skickat ut en påminnelse angående enkäten. För övriga grupper har vi däremot inte haft möjlighet att skicka en påminnelse. Detta på grund av att det tog längre tid än planerat att få tillträde till judiska respondenter och dessutom var vi tvungna att förlita oss på våra gatekeepers samt anpassa oss efter när nyhetsbrevet vanligen sänds ut. I efterhand har vi förstått vikten av att lägga grunden för flera påminnelser i ett tidigare stadium för att därigenom uppnå högre svarsfrekvens. En god kontakt med urvalsgruppen är en god förutsättning för att kunna fånga deras intresse för att svara (Trots, 2012:120-122). Vi inser att fåtalet påminnelser inte varit optimalt och att vi har ett osedvanligt stort bortfall, men det utesluter inte att vi har hittat intressanta upptäckter och mönster i materialet. Vår data är dock så pass omfattande att vi åtminstone kan se övergripande tendenser som är värda att belysa, men vi gör inga anspråk på att generalisera resultatet till hela den svenska judiska populationen.

4.6. Den kvalitativa delen av undersökningen

Utöver enkätaterialet har vi valt att göra en semistrukturerad intervju med en person som identifierar sig som judinna för att få en bild av hur en enkätrespondent upplever trygghet, utsatthet och mediernas bevakning av detsamma mer i detalj (se Intervjuguiden i Bilaga 2). I en semistrukturerad intervju utgår forskaren från en tematiskt uppbyggd intervjuguide som är tillåtande till fördjupningar och diskussioner. Detta ger möjlighet för informanten att besvara frågorna i egna termer, men ändå skapa viss jämförbarhet med andra intervjuer med hjälp av den tematiska formen. I denna typ av intervju är det också viktigt att förstå både innehåll och kontext

(May 1997:150-151). Intervjun gav även möjlighet till kommentarer av det preliminära resultatet av undersökningens kvantitativa del. De öppna svaren som lämnats i enkäten är av kvalitativ karaktär vilket ger oss möjlighet till fördjupad förståelse, samtidigt finns svaren i en stor mängd vilket givit oss möjlighet att dela in en flera svar i olika kategorier.

4.7. Validitet- och reliabilitetsstrategier

Reliabiliteten handlar mer om tillförlitligheten på mätinstrumentet och möjligheten att replikera undersökningen och få liknande resultat. Hög reliabilitet indikerar frånvaro av slumpmässiga fel och hög överensstämmelse mellan olika mätningar med samma instrument (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:104). Generellt sett har kvalitativa metoder högre validitet genom sin flexibilitet medan kvantitativa metoder istället ofta har högre reliabilitet genom att forskaren förlitar sig på standardiserade frågeformulär. Vi har försökt att öka validiteten genom att låta studiekamrater granska enkäten för att se att frågorna är korrekt och tydligt ställda. Därtill har våra gatekeepers i de judiska församlingarna gett sitt godkännande till enkätfrågorna vilket vi tolkar som att frågorna är tydligt formulerade (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2011:104-105). Som ett led i vår validitetsstrategi kommer flera frågeformuleringar i vår enkät från Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning. Dessa frågor är beprövade under flera årsundersökningar och bevisar genom sin återanvändning mäta det som avser mätas, det vill säga att de har hög validitet. Våra frågor har operationaliserats utifrån de begrepp vi använder i analysen. Frågor om huruvida respondenten känner *oro* avser att mäta otrygghet.

4.8. Analytiska tillvägagångssätt och bearbetning av det empiriska materialet

Det insamlade materialet av kvantitativ karaktär har analyserats i SPSS där materialet beskrivs i fördelningar och samband mellan olika variabler. Materialet har analyserats genom en univariat analys för att tydligt beskriva fördelningen av variablerna. För att undersöka orsakssamband har bivariat analys genomförts tillsammans med Chi2-test för att utesluta slumpmässiga orsakssamband (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:196). Vi har identifierat olika mönster i vårt kvalitativa material och utifrån dessa mönster gjort en tematisk uppdelning. Denna uppdelning grundar sig i den tematiska uppdelningen som återfinns i vårt teoretiska ramverk. Ett konkretiserat exempel på tematisk uppdelning är “mediers och politikens påverkan på individens

riskbedömning”.

4.9. Etiska övervägande

Vår forskningssidé har sprungit ur ett paradig som i forskningsetiska sammanhang benämns som *forskningskravet*. Det betyder att det vore närmast oetiskt att avstå från att bedriva forskning kring faktorer som kan komma att förbättra människors hälsa och livsvillkor och höja människors medvetenhet. Vår samhällsvetenskapliga forskning är en process som är beroende av andra människor, så etiska överväganden angående deras roll i forskningen är en förutsättning en god forskning (Vetenskapsrådet, 2002:5). Vetenskapsrådet har utformat fyra huvudkrav, inkluderat forskningskravet, för en god etisk samhällsforskning som vi strävat för att uppfylla. Genom att tydligt informera undersökningsdeltagarna om syftet med projektet och vilka villkor som gäller för deltagande så har vi uppfyllt det så kallade *informationskravet* (Vetenskapsrådet, 2002:7). Härrörande *samtyckeskravet* tolkar vi ett inlämnat enkätsvar som ett samtycke till deltagande i undersökningen. *Konfidentialitetskravet* är uppfyllt genom att empiriinsamlingen är konstruerad på ett sätt som säkerställer deltagarnas anonymitet. Den anonyma empiriinsamlingsmetoden har eliminerat möjligheterna till att använda enskilda inlämnade uppgifter för kommersiellt bruk (Vetenskapsrådet, 2002:12-14). Vi har diskuterat etiska resonemang kring huruvida en enkät om otrygghet hos en minoritetsgrupp kan ha en otrygghetshöjande och stigmatiserande effekt. Vi tror dock att det är undersökningen kan bidra till att upplysa kring svenska judars livsvillkor och därför är viktig att genomföra. Vår intervjuperson har fått information kring studiens syfte och hennes roll, lämnat sitt samtycke genom att dyka upp på intervjutillfället och är införstådd att allt sker anonymt.

5. Resultat och analys

5.1. Beskrivning av respondentgruppen

Vårt stickprov består av 150 respondenter. Stickprovet innefattar fler kvinnor (67,3 %) än män (32,7 %). Respondenterna är födda mellan 1996 och 1934. 72 procent av respondenterna är födda i Sverige, 3,3 procent är födda i övriga Norden, 15,3 procent är födda i övriga Europa och 9,3 procent är födda utanför Europa. Knappt en tredjedel uppger att de bor ensamma.

Tabell 1-3. Stickprovets fördelning gällande kön, födelseland och ålder.

Stickprovets fördelning gällande kön	Kvinnor	Män	Totalt
	67,3 % (n=101)	32,7 % (n=49)	100,0 % (n=150)

Stickprovets fördelning gällande födelseland	Sverige	Övriga Norden	Övriga Europa	Utanför Europa	Totalt
	72 procent (n=108)	3,3 procent (n=5)	15,3 procent (n=23)	9,3 procent (n=14)	100,0% (n=150)

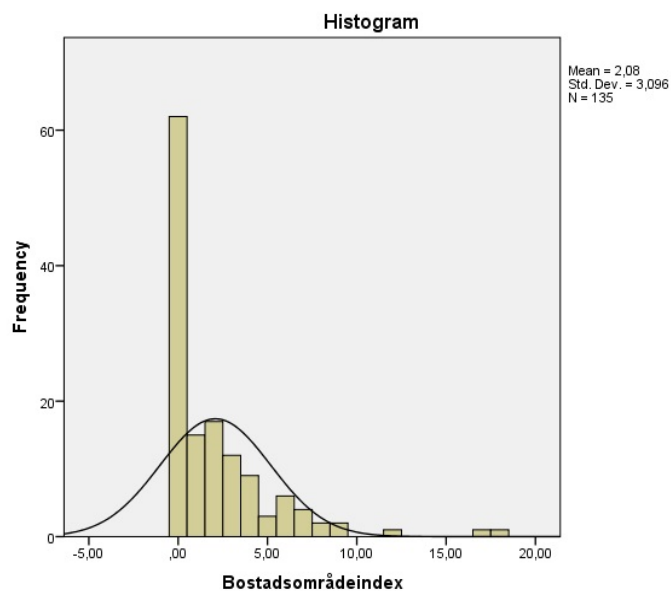
Stickprovets fördelning gällande ålder, kategoriserad	Upp till 35 år	36-50 år	51-65 år	66 år och uppåt	Totalt
	32,9 % (n=47)	17,5 % (n=25)	23,1 % (n=33)	26,6 % (n=38)	100 % (n=143) <u>Missing</u> n=7

5.2. Den fysiska omgivningens påverkan på individens riskbedömning

Majoriteten av våra respondenter uppger att de bor i ordningsamma bostadsområden. För att mäta hur respondenterna upplevde ordningen i sitt bostadsområde har vi konstruerat ett index graderat från 0 (=nej inget problem) till 18 (=ett stort och vanligt problem), det vill säga grad av oordning. Bostadsområdets oordning avser nedskräpning, skadegörelse, nedgångna byggnader och misskötta platser, störande ungdomsgäng, störande grannar, berusade personer, slagsmål i offentlig miljö, vårdslös bilkörning, samt anlagda bränder.

Av skala 0-18 låg medelvärdet på oordning som ett problem på 2,08 av 18. 45,9 procent av respondenterna har svarat att det inte utgör något som helst problem. Utifrån denna univariata analys kan man se att respondentgruppen överlag upplever att de bor i ordningsamma bostadsområden (se histogram). Våra

Histogram 1. Fördelning av bostadsområdesindex

respondenters otrygghet förefaller inte vara beroende av deras bostadsområden.

5.3. Otrygghet utifrån sårbarhetsfaktorer

Sårbarhetshypotesen innefattar fysisk, social och ekonomisk sårbarhet men vi har endast behandlat fysisk och social sårbarhet på grund av svårigheten att mäta ekonomiska tillgångar. Majoriteten av respondenterna uppger att de känner sig trygga när de går ut ensamma en kväll i sitt bostadsområde. 52,7 procent instämmer helt och 35,8 procent instämmer delvis med påståendet. Vidare undersöktes det huruvida det fanns något samband mellan otrygghet och kön, ålder samt födelseland. I stickprovet visades en viss skillnad i hur män och kvinnor besvarade frågan, 75,5 procent av männen instämde helt med påståendet jämfört med 41,4 procent av kvinnorna. P-värdet är 0,002 vilket tyder på att det är ett samband som inte beror på slumpen i detta stickprov. (Se hela svarsfördelningen i Bilaga 3.)

Tabell 4. Trygg ute en sen kväll: Kön

Ta ställning till följande påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde

Fördelning av svar utefter kön.	Kvinnor	Män	
Instämmer helt	41,4 % (n=41)	75,5 % (n=37)	
Instämmer delvis	42,4 % (n=42)	22,4 % (n=11)	p-värde: 0,002

Detta visar en tendens att männen upplever en högre grad av trygghet än kvinnorna, vilket stämmer överens med teorier och tidigare forskning kring sårbarhetsfaktorer som menar att kvinnor upplever sig som mer sårbara och därför upplever högre grad av otrygghet. Detta stämmer även överens med en tendens i det nationella snittet där majoriteten av både män och kvinnor känner sig trygga i sitt bostadsområde kvällstid, men där kvinnor oftare än män uppger att de är otrygga (Brå, 2015:86). Under intervjun framkom också tankar kring könets inverkan på rädsla för brott.

“Om du tänker såhär generell rädsla för utsatthet är väl det mer för att man är tjej kanske än något annat. Man kanske inte vill gå själv på kvällar och så, men det har inget med det judiska att göra tänker jag.“

Även en respondent i enkäten tog upp sitt kön som en otrygghetsfaktor i en öppen fråga.

“...Den största anledningen till att jag är rädd på natten och liknande är för att jag är kvinna och med det kommer en viss utsatthet.”

Ålder har visat sig spela en roll i tidigare trygghetsundersökningar. I Brås nationella trygghetsundersökning framkom det att kvinnor i åldern 65-79 år och 20-24 år oftast uppger otrygghet. Bland männen är det äldre män, 65-79 år, som oftast uppger otrygghet (Brå, 2015:89). Utifrån påståendet kring trygghet i bostadsområdet kvällstid uppgav de äldre respondenterna i stickprovet högre grad av trygghet. 57,9 procent av respondenterna som var 66 år och äldre samt 63,6 procent av respondenterna som var mellan 51-65 år instämde helt med påståendet. Detta jämfört med 44,0 procent av respondenterna mellan 36-50 år och 48,9 procent av respondenterna mellan 20-35 år. P-värdet är 0,031 vilket tyder på att det är ett samband som inte beror på slumpen i detta stickprov. (Se hela svarsfördelningen i Bilaga 4.)

Tabell 5. Trygg ute en sen kväll: Ålderskategorier

Ta ställning till följande påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde

Fördelning av svar utefter ålder.	Upp till 35 år	36-50 år	51-65 år	66 år och uppåt	
Instämmer helt	48,9 % (n=23)	40,0 % (n=11)	63,6 % (n=21)	57,9 % (n=22)	
Instämmer delvis	40,4 % (n=19)	44,0 % (n=11)	27,3 % (n=9)	28,9 % (n=11)	p-värde: 0,031

På så sätt verkar inte hög ålder ses som en sårbarhetsfaktor i vårt stickprov och judars otrygghet förefaller inte beroende av ålder i det avseendet. Att den äldre delen av vårt stickprov uppger att de faktiskt är tryggare än den yngre delen är raka motsatsen till Brås nationella trygghetsundersökningens resultat och inte förenligt med sårbarhetsteoretiska paradig. Äldres sårbarhet beskrivs ofta i termer av fysisk svaghet och då oförmåga att försvara sig, vilket i praktiken inte bör skilja sig mellan våra respondenter och Brås nationella trygghetsundersökningens respondenter. Det som kan tänkas skilja är att våra respondenter har annorlunda orosreferenser än nationsnittet. Utifrån vårt stickprov kan vi utläsa tendenser att utsatthet och oro framförallt är betingat med en verbal utsatthet och då inte beroende av förmågan till fysiskt försvar.

Slutligen undersöktes påståendet kring trygghet i sitt bostadsområde kvällstid utifrån födelseland, då tidigare forskning pekat på att individer födda i Sverige känner sig tryggare än utrikesfödda. I Brås nationella trygghetsundersökning uppger utrikesfödda personer en större otrygghet (22 %) än inrikesfödda personer med minst en inrikesfödd förälder (13 %) (Brå, 2015:87-90). I stickprovet är majoriteten födda i Sverige och därför slogs kategorierna övriga Norden, övriga Europa och utanför Europa ihop för att få en någorlunda jämförbar grupp. Då visade det sig att 49,1 procent av respondenterna födda i Sverige instämde helt med påståendet att de kände sig trygga ensamma i sitt bostadsområde kvällstid jämfört med 61,9 procent av respondenterna födda utanför Sverige. P-värdet är dock 0,596 vilket betyder att risken är för stor att vårt samband beror på slumpen. (Se hela svarsfördelningen i Bilaga 5.)

Tabell 6. Trygg ute en sen kväll: Födelseland

Ta ställning till följande påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde

Fördelning av svar utefter födelseland.	Sverige	Utanför Sverige	
Instämmer helt	49,1 % (n=52)	61,9 % (n=26)	
Instämmer delvis	39,6 % (n=42)	26,2 % (n=11)	p-värde: 0,596

Det vi kan se är att utrikesfödda upplever en något högre grad av trygghet än respondenter födda i Sverige i vårt material, ett resultat som går emot tidigare forskning kring etniska minoriteter. De utrikesfödda i vårt stickprov uppger att de är tryggare än de som är födda i Sverige, vilket är motsatt Brås nationella trygghetsundersöknings resultat. Men då antalet utrikesfödda i är så lågt i vår studie och p-värdet är så högt bör inte några slutsatser dras utifrån detta resultat. Födelseland förefaller inte vara statistiskt signifikant för otryggheten i vårt stickprov. Födelseland förefaller inte vara en sårbarhetsfaktor i vårt stickprov.

Sammanfattningsvis tolkar vi ovanstående som att vår studie är i linje med tidigare forskning kring könet som en sårbarhetsfaktor som kan påverka nivån av otrygghet. Däremot ser vi inget samband i vårt stickprov sett till hög ålder samt födelseland och ökad nivå av otrygghet, vilket traditionellt sett anses vara sårbarhetsfaktorer.

5.4. Mediers och politikens påverkan på individens riskbedömning

I stickprovet uppgav 85,3 procent att de påverkats av den senaste tidens beskrivningar i medier kring judars hotbild i Sverige (se fördelningen av svaren i Bilaga 6). I en efterföljande öppen fråga visade det sig att respondenterna påverkats på olika sätt.

En del respondenter uppger individuella och generella emotionella reaktioner. Reaktionernas affektiva karaktär innebär känslor av ilska, upprördhet, olust och rädsla. Citaten nedan är svar på frågan om respondenterna påverkats av den senaste tidens beskrivningar kring judars hotbild i Sverige. De känslomässiga reaktioner som medier genererar bland våra respondenter kan tolkas som en form av indirekt utsatthet. Dessa citat innehållande känsloreaktioner är svar på hur individen påverkats av medieexponering och har alltså frambringat affektiva reaktioner. Den indirekta utsattheten genom medier producerar här en affektiv otrygghet.

“Stor olustkänsla, blir väldigt ledsen, får ont i magen”

“Det gör mig arg, rädd och orolig.”

“Arg, upprörd och rädd”

“Obehag, rädsla för mig och mina barn och barnbarn.”

En del respondenter anger generella värderingar. Nedanstående citat är ett exempel på när kognitiva och emotionella reaktioner sammanfogas och bildar individens förhållningssätt till judars otrygghet i mer generella termer.

“Kanske inte påverkad men upprörd. Det är så fruktansvärt att någon, oavsett religion, ska känna sig otrygg eller hotad.”

De generella värderingarna som utgör individens förhållningssätt till specifika fenomen brukar ofta utgöras av individens oro för att andra ska utsättas för brott, det vill säga en altruistisk oro. Nedanstående citat är några exempel på en altruistisk oro som grundar sig i både respondentens kognitiva och emotionella reaktion.

“Oro för säkerheten i judiska klasser och på olika skolor”

“Man oroar sig för bekanta runtom i landet”

“Blir lite orolig för mina barn”

“Ständig oro för familj”

En del respondenter ger uttryck för en mer kalkylerande, individuell riskbedömning. Detta är bedömningar gällande egen risk eller säkerhet. Svaren om riskbedömningar är en kognitiv reaktion på antisemitism.

“Riskerna ökar när problemet uppmärksammas”

“Ökad medvetenhet i hotrisk”

“Oro att bli en måltavla”

“Mer medvetenhet då jag deltar i judiska kulturprogram, undrar om jag är på ‘någons’ lista”

Respondenten nedan tar avstamp från konkreta händelser som beskrivits i medier för att göra en riskbedömning av säkerhetsläget i mer generell mening.

“Ökat medvetande om terrorrisk vid judiska byggnader”

Intervjupersonen antyder att mediars ökade bevakning ger en större medvetenhet kring utsatthet och risk. Medieexponeringen tycks utgöra underlaget för hennes tankar kring risk och utsatthet. Medieexponering utgör således en indirekt utsatthet.

“...men ifall media inte hade funnits så hade man inte märkt av det. Så jag tror det påverkar mycket faktiskt.”

I de kvalitativa svaren har vi även märkt att respondenterna upplever att mediars rapportering kring Israel-Palestina-konflikten verkar stigmatiserande mot den judiska populationen. Det handlar om en stigmatisering som kan öka den antisionistiska antisemitismen och därmed utsatthet samt otrygghet. Respondenterna upplever det som att en judisk tillhörighet blir synonymt med Israel och därmed ett politiskt ställningstagande. I förlängningen gör detta att judar kan ses som politiska måltavlor.

“Oroad över medias bild av Israel och den växande antisionismen. Den verkar mer acceptabel i samhället och detta gör mig orolig för framtiden.”

“Antisemitismen etsas i människors undermedvetna genom daglig medial ‘bashing’ av Israel som identifieras med judarna”

Även intervjupersonen berättar om sin upplevelse kring hur medier framställer Israel-Palestina-konflikten. Hon tror att mediernas beskrivning av konflikten kan leda till ökad fientlighet mot Israel.

“Sen är det också att många upplever att media är väldigt vinklat, väldigt pro-palestinskt i Sverige. Att skandinavisk media är väldigt pro-Palestina och då blir det automatiskt anti-Israel, för man kanske rapporterar om hur många palestinier som dog men kanske inte hur många israeler som dog. Att det blir lite skevt. Och då målar man upp en bild av att Israel är boven liksom. Så jag tänker att det föder också den här antisemitismen. Jag tänker att media har en stor roll i det också“

5.5. Utsatthet

Andelen respondenter som uppgav att de blivit utsatta för hot och trakasserier utmärkte sig i vårt insamlade material. 19 procent av respondenterna uppgav att de en eller flera gånger blivit utsatta för hot eller hotelser som var så allvarliga att de blev rädda under de senaste 12 månaderna. Av dessa uppgav majoriteten (88,9 %) att de upplevt att gärningspersonen haft antisemitiska motiv vid ett eller flera tillfällen. Jämfört med Brås nationella trygghetsundersökning är detta en hög procentsats, i Brås undersökning uppgav 4,5 procent att de utsatts för hot under föregående år (Brå, 2015:44). Vidare uppgav 21,7 procent av respondenterna i vår undersökning att de en eller flera gånger blivit utsatta för trakasserier de senaste 12 månaderna. Majoriteten (86,7 %) av dessa respondenter uppgav att de upplevt att gärningspersonen haft antisemitiska motiv vid ett eller flera tillfällen (se fördelning av utsatthet och antisemitiska motiv i Bilaga 7). Andelen som uppgav att de utsatts för trakasserier det senaste året i Brås undersökning var 5 procent (Brå, 2015:54). Utifrån vårt stickprov förefaller judar i Sverige klart mer utsatta gällande hot och trakasserier än genomsnittet.

Vi undersökte hur utsattheten för trakasserier och hot stod i relation till oro att bli utsatt för respektive brott. Vårt resultat stämmer överens med utsatthetshypotesen som säger att utsatthet för brott även ökar oron. Av de som var utsatta för trakasserier en eller flera gånger under det senaste året oroade sig 60 procent för att bli utsatta för trakasserier ganska eller mycket ofta. Av

de som inte blivit utsatta för trakasserier oroade sig 11,1 procent för att bli utsatta för trakasserier ganska eller mycket ofta. Av de som varit utsatta för hot en eller flera gånger det senaste året oroade sig 60 procent för att bli utsatta för hot ganska eller mycket ofta. Av de som inte blivit utsatta för hot oroar sig 14,4 procent för att bli utsatta för hot ganska eller mycket ofta. Båda dessa tester hade ett p-värde på 0,000 vilket tyder på att sambandet inte beror på slumpen i vårt stickprov (se korstabeller i Bilaga 8).

I enkätens avslutande öppna fråga ger en del respondenterna en mer beskrivande bild av hur antisemitisk utsatthet kan se ut. I enkätfrågorna har fokus legat på skadegörelse, hot, våld och trakasserier, men i de öppna svaren beskriver respondenterna till exempel förföljelse, dömande blickar och glåpord samt kritik av enkäten. Viktiga aspekter att beakta i framtida forskning är således kopplade till en mer vardagliga sociala sammanhang och utsatthet på internet.

“verbala hot, föremål kastade mot mig, personer följt efter mig”

“Antisemitiska uttryck är inte bara fysiska eller verbala uttryck, det kan även innefatta dömande blickar, spottloskor, hånskratt etc. Sådant upplever jag som alltmer förekommande. För mig som dagligen besöker synagogor och judiska institutioner inträder en särskild oro att vistas på och i närheten av dessa platser. Men även i andra sociala sammanhang har jag börjat undvika att berätta för folk att jag är jude i rädsla av att verbala (eller fysiska) påhopp ska förekomma. Det känns mycket begränsande.”

Några respondenter implicerar historiska referenser vid tal om antisemitisk utsatthet. Historiska upplysningar kring antisemitism kan fungera som en indirekt utsatthet genom att den med judisk bakgrund vet om vad antisemitism kan resultera i, exempelvis kristallnatten som en respondent refererar till.

“Varför frågar ni om våld hot och trakasserier? Räcker det inte med avståndstagande, misstro och insinuationer? Är allt ok sålänge det är bättre än på kristallnatten?”

“Det som utgör att jag känner mig otrygg i vissa situationer och vissa områden ligger än så länge på lägre plan än trakasserier eller våld. Saker som t ex: "Titta, där kommer juden." Eller: "En jude! En jude i vår skola!" som det hänt mig i höstas, dock ej i Lund, där jag öppet svarade på en fråga att jag är jude. Eller glåpord som skrikits tvärs över gatan mitt på dagen i Lund (numera för något år sedan): "Jävlajude!" Jag rör mig aldrig i vissa områden i

Malmö t ex för att jag är rädd, nej, inte rädd, känner mig otrygg inför eventuella övergrepp eller trackasserier. Själv bor jag i ett lugnt område i en i överlag lugn stad (men det var Malmö en gång i tiden också..., förstår du problematiken. Dt hela är kanske en paranoja, men med historiens facit i handen en kanske befogad sådan). Pga detta har jag inte personligen upplevt så mycket som andra. Enkäten är lite bristfällig i det avseendet att man utgår ifrån att antisemitismen visar sig i konkreta handlingar som man kan råka ut för på öppen gata. Men den förekommer i mycket stor utsträckning på nätet, i tidningar mm. Ta upp detta i enkäten.”

Intervjupersonens otrygghet angående hennes judiska bakgrund grundar sig i risken att bli utsatt för verbala påhopp i vardagliga sammanhang och inte fysiska angrepp.

“Att folk skriker efter “jävla jude” eller någonting sådär. Ja jag tror man är rädd för sånt faktiskt. Men snarare verbalt än fysiskt. Alltså jag känner inte, jag är inte rädd att någon ska hoppa på mig liksom, det är väl att någon ska säga något...”

Några respondenter beskriver också vilka grupper de upplever som hotfulla eller ansvariga för angreppen mot judar. Hoten tycks komma från olika håll vilket tyder på att antisemitismen är utbredd och har olika grunder.

“Upplever ökat hat från vänster, höger och muslimer och samtidigt att några (alltför få) står upp för Sveriges judar”

“De som trakasserar är yngre muslimer och extrema vänstermänniskor”

I de kvalitativa svaren har vi även funnit reflektioner kring de aktuella terrordåden, vilket vi tolkar som en påverkan på otryggheten. Detta kan ses som en indirekt utsatthet, alltså att respondenterna har hört om andras erfarenheter av brottsutsatthet vilket leder till en ökad rädsla. Informationen kring dåden utgör ett underlag för respondenternas generella riskbedömning.

“Hoten har ökat, påtagligt efter händelsen i Köpenhamn”

“Ja påverkas när någon dödas, som i Köpenhamn.”

Intervjupersonen uttrycker hur hon resonerar kring synagogan som ett mål för terrorism. Hennes resonemang kan jämföras med ett brottslighetsopportunistiskt paradigm, ett

runtinaktivitetsparadigm om man så vill. Där det finns motiverade förövare att ge sig på synagogan och synagogan i sig utgör det lämpliga objektet (Cohen & Felson, 1979). Numera finns det dock så kallade kapabla väktare i form av polisbevakning och vakter vid vissa synagogor i Sverige.

“Att det blir liksom vad ska man säga, en samlingsplats och då blir det ett mål liksom, ett target. När det blir en samling kanske det är då det känns som någon slags fara. Speciellt efter det som hände i Köpenhamn kan jag tänka mig att man undviker att samlas, såna samlingsplatser. Det är jättesynd. Det är, det är väl det terrorism vill göra på något sätt, dom vill göra människor rädda och inte vilja samlas i stora grupper.”

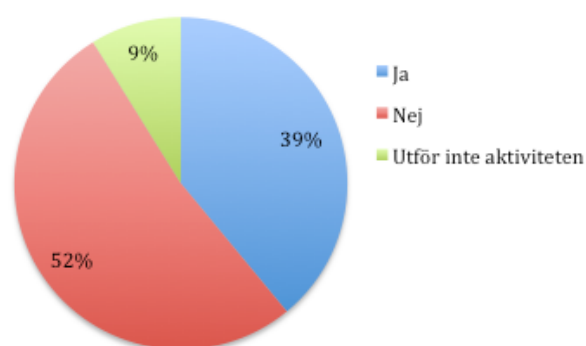
Intervjupersonen nämner också att närheten till Köpenhamn gör att det kan kännas mer nära och mer som en risk för en själv. En indirekt utsatthet i form de uppgifter om terrordåd i Köpenhamn som nått vår intervjuperson, kan poneras bli av starkare karaktär då det fysiska avståndet är mindre till individen.

“Att det kändes som att kan det hända i Danmark som är en halvtimme bort så kan det lika gärna hända här. Så det tror jag verkligen. Att det kändes väldigt nära helt plötsligt”

5.6. Strategiska beteendeanpassningar

I enkätundersökningen framkom en rad strategiska beteendeanpassningar för att minimera utsatthet och hantera trygghet. Vi efterfrågade huruvida respondenten undvikit att utföra eller delta i olika aktiviteter på grund av otrygghetskänslor. Enligt figur 2 i teoriavsnittet är beteendeanpassningar en konsekvens av otrygghet. En aktivitet som utmärkte sig i det insamlade materialet var besöka religiösa sammankomster. Hela 38,4 procent av respondenterna har någon gång avstått från att besöka religiösa sammankomster och tillställningar på grund av de känt sig otrygga och rädda för att bli hotade, ofredade eller utsatta

Cirkeldiagram 1. Oro för att besöka religiösa tillställningar eller sammankomster

för våld. 51,3 procent har inte avstått från religiösa aktiviteter medan 8,7 procent inte utför aktiviteten (se fördelningen i Bilaga 9). Det innebär att ungefär 42 procent av de som besöker religiösa tillställningar och sammankomster någon gång har avstått från detta på grund av rädsla och otrygghet. Detta är intressant eftersom att det är ett tydligt exempel på att konsekvenser av judars otrygghet kan strida mot religionsfriheten. Dessutom tyder det på en tydlig strategisk beteendeanpassning med grund i otrygghet. Flera respondenter uttrycker också sin oro för att besöka synagogan i de öppna frågorna.

“Känner en viss oro att besöka synagoga eller andra judiska evenemang”

“Jag har känt mig lite mer orolig vid besök i synagogan.”

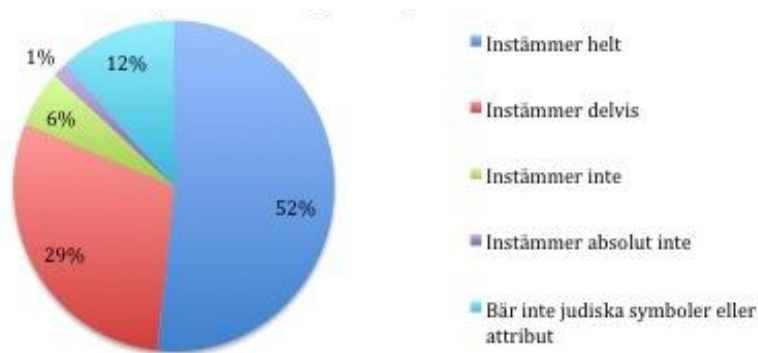
“Känner obehag inför besök till synagogan”

“valt att inte gå på vissa evenemang som följd. Även valt kommunal förskola istället.”

I materialet finns flera olika exempel på skylning (Goffman, 1963/2011). Vi har valt att dela in dessa i *symbolisk* och *verbal* skylning. Detta innebär att respondenterna uppger att de utför vissa strategiska handlingar för att undvika stigmatisering och i förlängningen utsatthet.

Det vi kallar symbolisk skylning innefattar att undvika att bära judiska symboler och attribut för att på så sätt inte visa på sitt fysiska utseende att individen är jude eller judinna. När respondenterna fick svara på ifall de instämde till påståendet att de kände oro inför att bära judiska symboler och attribut svarade hela 51,7 procent att de instämde helt och

Cirkeldiagram 2. Ta ställning till följande påstående: Jag känner oro för att bära religiösa symboler och attribut

29,4 procent att de instämde delvis, det vill säga att hela 81,1 procent uppger att de känner oro inför att bära judiska symboler. 5,6 procent instämde inte och endast 1,4 procent instämde absolut inte. 11,9 procent bär inte judiska symboler (se fördelningen i Bilaga 9). Det innebär att endast ungefär 12 procent av de som bär judiska symboler i vårt stickprov känner sig trygga med

det. Flera respondenter skriver också i de öppna svaren att de inte längre bär religiösa symboler på grund av otrygghet.

“De gånger jag burit judiska attribut så känner jag mig obekvämt och osäker var gång jag går utanför hemmet.”

“eftersom jag inte skyltar med att jag har judiska rötter känner jag med ganska trygghet, men har vänner som är trakasserade för att de säger att de är judar och/eller bär t ex davidstjärnan.”

“Jag har inte blivit utsatt för hot eller våld sedan jag slutade att bära min davidstjärna öppet. Tidigare har jag flera gånger blivit utsatt för hot och våld.”

Vi tolkar det också som att intervjupersonen bedömer att davidstjärnan kan vara ett misskrediterande attribut i vissa sammanhang. Attributet bedöms utgöra en risk för oönskad uppmärksamhet och stigmatisering. För att minimera denna risk så vidtar hon en strategisk åtgärd i form av att helt enkelt sluta ha på sig davidstjärnan.

“alltså innan hade jag davidstjärnan, en liten så (pekar på sitt halsband) men det har jag inte velat ha det senaste och kanske speciellt inte i Malmö. Så det är ju faktiskt en skillnad. Det kan ju vara en säkerhetsgrej.”

Den verbala skylningen innefattar att inte öppet prata om sin judiska identitet eller ens om judiska samtalsämnen för att undvika stigmatisering. Flera respondenter uppgav i de öppna frågorna att de undviker att berätta om sin judiska identitet.

“Det känns jobbigt och sorgligt att behöva hålla tyst om sin identitet, vågar inte tala öppet om det“

“Jag är försiktig, jag säger inte att jag har judiska rötter”

“Det är hemskt! Jag vågar inte berätta för människor att jag är jude. Jag är rädd.”

Även intervjupersonen beskriver hur hon undviker att tala om sin judiska identitet för människor hon inte känner.

“..alltså jag kanske väljer vilka sammanhang jag berättar att jag är judinna, det kanske jag inte gör i alla sammanhang.”

Intervjupersonen menar att vilka hon berättar det för har att göra med hur väl hon känner personen eller känner till personens politiska åsikter. Intervjupersonen uppger att hon bedömer i vilka sammanhang och i vilka interaktioner hon skall skyla sin judiska identitet. Ifall hon har information om kontrahentens politiska ställningstagande angående Israel överväger hon att utelämna information om hennes bakgrund.

“Jamen dom som jag känner. Om jag har koll på liksom vilka åsikter dom jag pratar med har. Alltså jag tänker, det är ju mest kopplat till Israel-Palestina-konflikten faktiskt....Så om jag vet att någon är kanske väldigt anti-Israel då kanske jag inte vill berätta det, för då tänker jag att dom kanske kopplar ihop det”

I det insamlade materialet fann vi även några respondenter som upplevde så pass stor otrygghet att de funderar på att lämna landet, vilket också kan ses som en typ av beteendeanpassning för att undvika otrygghet och utsatthet.

“Jag tillhör andra generationens överlevande. Detta gör att jag funderar på var går gränsen för mitt beslut att lämna Sverige (Europa).”

“Oroad över om framtiden är trygg för min familj i Sverige eller om Israel är en bättre plats för barnen att växa upp och vara stolta över sin identitet.”

Intervjupersonen skildrar sina besök i Israel och beskriver även en förståelse för de judar som väljer att flytta dit. I Israel finns inte samma stigmatisering av judar, därför sker inte skylning av den judiska identiteten.

“Jag tror det är därför det är så många judar som vill åka dit. Det är verkligen som en fristad, eftersom judar är i majoritet. Det finns ju araber och kristna också, men judar är absolut en majoritet. Om man tänker sig här att folk går omkring med kors, man kan ha lite såhär bling-bling kors med diamanter - i Israel kan man gå runt med såhär Davidsstjärna med diamanter på. Det är så öppet på ett annat sätt. Liksom folk går omkring med kippa och det är inga problem. Det är väldigt speciellt, man känner sig trygg där. Man kan ha symboler, man behöver inte dölja det.”

De teoretiska resonemang kring minoriteters otrygghet som grundar sig i att deras fysiska karaktäristika ger upphov till utsatthet i rasistiska förtecken blir problematiska i förhållande till våra respondenters utsagor. Dessa resonemang bygger på att kontrahentens eventuella påhopp grundar sig i en visuell bedömning av det eventuella offret. Men våra respondenter uppger

information om att det i deras fall inte går att "se" deras judiska tillhörighet, att stigma på grund av judisk tillhörighet inte kan grunda sig visuellt i det offentliga rummet. Däremot kan den judiska tillhörigheten vara visuell i form av symboler och praktiker, som att exempelvis gå till synagogan. Detta är en väsentlig skillnad gentemot vissa andra etniska grupper. Judarnas kroppsliga karaktäristika ger möjlighet till att kunna dölja deras judiska identitet. Detta gör att otryggheten kan bli mer centrerad till vissa platser och sammanhang, exempelvis i närheten av synagogan eller judiska sammankomster. Många respondenter uppger som sagt att de använder sig av riskminimerande strategier, så som att dölja sin identitet genom att inte bära davidsstjärnor och att vara mer uppmärksamma kring synagogan, eller att undvika att ens besöka den. Men möjligheten att välja att visuellt kunna visa sin judiska tillhörighet gör att vissa även gör ett visuellt ställningstagande. Man kan här tala om demonstrativa ställningstaganden mot antisemitism i det offentliga rummet med sin egen identitet som verktyg.

“pga av diskussionen i media efter det som hände i Paris och i Köpenhamn har jag känt, för första gång på drygt 40 år i Sverige, det viktigt att utåt identifierar mig som jude. inte att jag tidigare förnekat det, men jag har tills nyligen bott i Umeå, en stad med ett fåtal judar och ingen församling. Att jag aldrig upplevt något hot kan hänga samman med att endast vänner har sett mig som jude.”

“Blivit mer mån om att delta i antirasistiska demonstrationer, samt vara öppen med att jag är jude”

“Jag har funderat på att börja bära judiska symboler igen för att hjälpa till att normalisera synen av judar på gatorna (i förhoppningen att minska antisemitism i längden).”

5. Slutdiskussion

Som redan har framgått gör vi inga anspråk på att generalisera vårt resultat till hela den svenska judiska populationen, däremot har vi funnit intressanta tendenser och innehållsrika utsagor. För att besvara våra frågeställningar har vi funnit en högre nivå av utsatthet för hot och trakasserier i vårt stickprov jämfört med det nationella snittet. Judar i Sverige förefaller vara mer utsatta och otrygga än det nationella snittet, och deras rapporterade erfarenheter förefaller vara tydligt knutna till just judiskt påbrå och identitet. Otrygghetens koppling till judisk identitet visar sig tydligast genom att över två av fem som besöker religiösa tillställningar har undvikit religiösa tillställningar på grund av oro, och över fyra av fem känner oro inför att bära judiska symboler. Respondenterna beskriver beteendeanpassningar genom att de undviker att bära religiösa

symboler och besöka religiösa sammankomster, samt att de i vissa situationer avstår att berätta om deras judiska identitet. Respondenterna resonerar kring att de blivit symboler och politiska måltavlor för Israel-Palestina-konflikten. Vidare resonerar de kring riskminimeringsstrategier genom verbal och symbolisk skylning. De beskriver även en utsatthet som tar sig uttryck i blickar, kommentarer och insinuationer.

I vårt stickprov fann vi dessutom ett samband mellan utsatthet och högre nivå av oro för samma brott. Därtill upptäckte vi tendenser som stämde överens med den indirekta utsatthetshypotesen, alltså att även indirekt utsatthet påverkar otrygghetsnivån. Detta genom bekantas utsatthet och genom utsatthet via medier, samt genom information kring terrordåden i Köpenhamn och Paris. Könets påverkan på otryggheten var den enda sårbarhetsfaktorn vi fann i vårt material.

Den teoretiska otrygghetsdefinitionen vi presentade i teoriavsnittet har varit till stor hjälp i vår klassificering av vårt kvalitativa material då vi kunnat urskilja olika delar och typer av otrygghet. Otryggheten bland våra respondenter har kunnat utläsas ha olika grund. Vissa resonerar kring otryggheten som risker utifrån medvetna bedömningar av säkerhetsläget och andra resonerar kring rädsla för att utsättas, men den teoretiska definitionen ger oss förståelse kring att kognitiva och affektiva reaktioner kring antisemitism samvarierar. De klassiska teorierna kring sårbarhet och oordning är dock inte optimala när det kommer till att förklara otryggheten bland våra respondenter. Det finns andra orsaker till våra respondenters otrygghet, exempelvis högre utsatthet. Därtill beskriver respondenterna en upplevd stigmatisering som har grund i bland annat mediernas bevakning av Israel-Palestina-konflikten som ger sig uttryck i skylning. Om etablerade teorier om otrygghet och utsatthet integreras med ett perspektiv som uppmärksammar ett samhälles stigmatiseringsprocesser kan empiri om judars otrygghet lättare och mer precist förklaras. Vidare forskning och teoretiska förklaringar till orsaker till judars utsatthet och otrygghet är en förutsättning för att kunna arbeta fram strategier för att minska judars utsatthet och otrygghet. Det handlar också om att förbättra forskningens förmåga att uppmärksamma minoriteters utsatthet i allmänhet.

I undersökningen framgår att våra respondenters otrygghet lett till beteendeförändringar och i vissa fall även en vilja att lämna landet. Detta ser vi som ett stort hot mot yttrande- och

religionsfriheten och den rådande situationen för judar i Sverige är inte förenlig med FN:s deklARATION om mänskliga rättigheter. Situationen blir problematisk i och med att hotet mot den judiska populationen beskrivs komma från olika politiska håll. Dels från högerextremer, antingen i form av en rasistisk antisemitism eller antisemitism med kopplingar till Förintelsen. Dels från muslimer och vänsterextremister i form av antisionistisk antisemitism. Möjligtvis kan detta försvåra arbetet med att motverka antisemitismen. Vår undersökning är ett led i en process att utforska svenska judars situation för att bidra med en bild av detta samhällsproblem som står i strid mot den svenska konstitutionen.

7. Referenser

7.1. Tryckta källor

Bachner, Henrik & Ring, Jonas (2005) *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige*. Stockholm:Forum för levande historia.

Bryman, Alan. 2008. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Oxford: Oxford University Press.

Brå (2014) *Hatbrott 2013 - Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott*. Stockholm:Brå.

Brå (2015) *Nationella trygghetsundersökningen 2014 - Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Stockholm:Brå.

Cohen, Lawrence E. & Felson, Marcus (1979) *Social change and crime rate trends: a routine activity approach*. *American Sociological Review* 4. 588-608.

Cordner, Gary (2010) *Reducing fear of crime - strategies for police*. U.S Department of Justice. Office of community oriented policing services.

Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola (2010) *Statistisk verktyglåda (I)*. Studentlitteratur. Lund

Doran, J. Bruce & Burgess, B, Melissa (2012) *Putting fear of crime on a map – investigating perceptions of crime using geographic information systems*. Springer series of evidence-based criminal policy.

Ferraro, Kenneth (1995) *Fear of crime. Interpreting vic-timization risk*. USA: State University of New York Press.

Ferraro, Kenneth & LaGrange, Randy (1987) *The measurement of fear of crime*. *Sociological Inquiry*, 57, 70-101.

FRA (2013) *Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism*. Luxemburg: FRA.

Goffman, Erving (2011/1963) *Stigma - En avvikandes roll och identitet*. 3 uppl. Stockholm: Nordstedt

Hale, Chris. (1996) *Fear of Crime: A Review of the Literature*. International Review of Victimology. Vol. 4, no. 2. 79-150.

Heber, Anita. (2005) *Var rädd om dig: En litteraturöversikt om rädslan för brott*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet. Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Heber, Anita (2008) *En guide till trygghetsundersökningar - om brott och otrygghet*. Göteborg:Tryggare och mänskligare Göteborg.

Hennik, Monique, Hutter Inge, & Bailey Ajay (2011) *Qualitative Research Methods* London: SAGE. (293s)

Johansson, Magnus (1997) *Rädsla för brott - en kvalitativ studie om rädsla för brott och undvikandet av risk*. Rapport 1997:4. Sociologiska institutionen, Lunds universitet.

Litzén, Staffan (2006) *Oro för brott i urban miljö. Trygghetsundersökningar med anknytning till Stockholm*. Akademisk licentiatavhandling. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Lewis, A. Dan & Salem, Greta (1986) *Fear of crime – incivility and the production of social problems*. New Brunswick

Löwander, Birgitta & Hagström, Mirjam (2011) *Antisemitism och islamofobi – utbredning, orsaker och preventivt arbete*. Stockholm:Forum för levande historia.

May, Tim (1997) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur AB Lund.

Pollack, Ester (2001) *En studie i medier och brott*. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Stockholms universitet.

Stockholms stad (2014) *Trygghet i Stockholm 2014 - Stockholms stads stadsövergripande trygghetsmätning*. Stockholm:Stockholms stad.

Torstensson, Marie (1999) *Lokala problem, brott och trygghet i polisområde Malmö*. Malmö: Malmö Högskola.

Torstensson Levander, Marie (2007) *Trygghet, säkerhet, oro eller risk?* Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Trots, Jan (2012) *Enkätboken. 4:e uppl.* Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk- och samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

7.2. Otryckta källor

(2015a) Direktrapport: Terrordådet i Paris. Svd. 9 januari.

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/direktrapport-fredag-terrordadet-i-paris_4239729.svd

(2015b) Våldsamma timmar i Köpenhamn - Detta har hänt. Svd. 15 februari.

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/valdsamma-timmar-i-kopenhamn-detta-har-hant_4336875.svd

(2015c) Otrygg tillvaro för svenska judar. Svd. 16 februari.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/otrygg-tillvaro-for-svenska-judar_4338927.svd

Pirttialo, Jani (2015) Svensk polis ska bära K-pistar. Svd. 17 februari.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/polisen-forstarker-bevapning_4342455.svd

Von Hall, Gunilla (2015) FN: Oroande ökning av hatbrott i Sverige. SvD. 25 januari.

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/fn-oroande-okning-av-hatbrott-i-sverige_4280755.svd

7.3. Författningar

SFS 1952:680. Religionsfrihetslagen. Stockholm: Justitiedepartementet.

The Universal Declaration of Human Rights (1948)

Bilaga 1. Enkät

Trygghetsundersökning

Syftet med trygghetsundersökningen är att statistiskt kartlägga den judiska populationens trygghet och utsatthet. Dina erfarenheter och åsikter är mycket viktiga för att få en så riktig bild som möjligt. Resultaten kommer sedan att analyseras av kriminologistudenter från Lunds universitet. Tack för att du tar dig tid!

1. Är du?

- Man
- Kvinna

2. Vilket år är du född?

3. Var är du född?

- Sverige
- Övriga Norden
- Övriga Europa
- Utanför Europa

4. Definierar du dig själv som jude?

- Ja
- Nej
- Jag vet inte

5. Upplever du något av följande vara ett problem i ditt bostadsområde?

Med bostadsområde menas området i anslutning till ditt hus och inom ett par minuters gångavstånd.

Nej, inget problem (förekommer inte eller är väldigt ovanligt)	Ja, något av ett problem (det är ganska vanligt)	Ja, ett stort problem (det är väldigt vanligt)
--	---	---

Nedskräpning på
gator och allmänna
platser

Skadegörelse på

**omkringliggande
byggnader eller
allmänna platser (t.
ex. klotter, trasiga
gatlyktor mm.)**

**Nedgångna
byggnader och
misskötta platser**

**Ungdomsgång som
bråkar och stör
ordningen**

**Störande grannar
(t.ex. högljudda,
aggressiva, m.m.)**

**Berusade personer
utomhus**

**Folk som bråkar och
slåss utomhus**

**Personer som kör
vårdslöst (t.ex. bilar
som kör för fort, kör
på gång eller
cykelvägar, m.m.)**

---

6. Ta ställning till detta påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde. Bostadsområdet syftar till området i anslutning till ditt hus eller inom ett par minuters gångavstånd.

- Instämmer helt**
- Instämmer delvis**
- Instämmer inte**
- Instämmer absolut inte**
- Går inte ut ensam en sen kväll**

7. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för skadegörelse? Skadegörelse kan vara att skada eller förstöra egendom t.ex. klotter eller krossade rutor.

- Ja, mycket ofta**

- Ja, ganska ofta**
- Ja, men bara sällan**
- Nej, aldrig**

8. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli överfallen eller misshandlad? Detta syftar till din oro att bli utsatt för fysiskt våld.

- Ja, mycket ofta**
- Ja, ganska ofta**
- Ja, men bara sällan**
- Nej, aldrig**

9. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för hot? Hot innefattar hotelser på t.ex. allmänna platser eller internet.

- Ja, mycket ofta**
- Ja, ganska ofta**
- Ja, men bara sällan**
- Nej, aldrig**

10. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för trakasserier? Trakasserier kan vara att vid upprepade tillfällen t.ex. bli förföljd eller få oönskade besök, telefonsamtal, meddelanden och liknande.

- Ja, mycket ofta**
- Ja, ganska ofta**
- Ja, men bara sällan**
- Nej, aldrig**

11. Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du avstått från att utföra/delta i någon av följande aktiviteter p.g.a. att du känt dig otrygg eller rädd för att bli hotad, ofredad eller utsatt för våld? Om du aldrig utför någon av aktiviteterna ska du kryssa i "utför inte aktiviteten".

	Ja	Nej	Utför inte aktiviteten
Bio/teater			
Restaurang/café/bar			
Sportevenemang			
Föreningsmöten/kurser			
Besöka religiösa			

tillställningar/sammankomster

Åka buss/tåg

Gå till arbete/skola

---

12. Har det hänt att du tagit en annan väg för att undvika en obehaglig plats eller person i din hemstad?

- Ja, mycket ofta**
- Ja, ibland**
- Nej, sällan eller aldrig**

13. Har du påverkats av den senaste tidens beskrivningar i media kring judars hotbild i Sverige?

- Ja**
- Nej**
- Vet inte**

14. Om ja, kan du beskriva på vilket sätt?

15. Ta ställning till följande påstående: Påståendena om ökad antisemitism i Sverige stämmer med mina erfarenheter

- Instämmer helt**
- Instämmer delvis**
- Instämmer inte**
- Instämmer absolut inte**

16. Ta ställning till detta påstående: Jag känner oro för att bära judiska religiösa symboler och attribut

- Instämmer helt**
- Instämmer delvis**
- Instämmer inte**
- Instämmer absolut inte**
- Jag bär inte judiska religiösa symboler eller attribut**

17. Har du själv under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för hot eller hotelser som var så allvarliga att du blev rädd? Om du svarar nej, hoppa vidare till fråga 18.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

18. Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv?

Antisemitiska motiv syftar till att den som blivit utsatt för brott blivit kränkt på grund av sin judiska tillhörighet.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

19. Anmälde du den senaste händelsen till polisen?

- Ja**
- Nej**
- Vet ej**

20. Har du själv under de senaste 12 månaderna varit utsatt för fysiskt våld som framkallat smärta eller skada? Om du svarar nej, hoppa vidare till fråga 23.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

21. Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv?

Antisemitiska motiv syftar till att den som blivit utsatt för brott blivit kränkt på grund av sin judiska tillhörighet.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

22. Anmälde du den senaste händelsen till polisen?

- Ja**
- Nej**
- Vet inte**

23. Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för trakasserier? Om du svarar nej, hoppa vidare till fråga 26.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

24. Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv?

Antisemitiska motiv syftar till att den som blivit utsatt för brott blivit kränkt på grund av sin judiska tillhörighet.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

25. Anmälde du den senaste händelsen till polisen?

- Ja**
- Nej**
- Vet inte**

26. Har du blivit utsatt för skadegörelse under de senaste 12 månaderna? Om du svarar nej, hoppa vidare till fråga 29.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

27. Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv?

Antisemitiska motiv syftar till att den som blivit utsatt för brott blivit kränkt på grund av sin judiska tillhörighet.

- Ja, en gång**
- Ja, flera gånger**
- Nej**

28. Anmälde du den senaste händelsen till polisen?

- Ja**
- Nej**
- Vet inte**

29. Har någon annan i ditt hushåll blivit utsatt för något av följande under de senaste 12 månaderna? (Du får kryssa i fler än ett alternativ)

- Hot**
- Våld**
- Trakasserier**
- Skadegörelse**
- Nej, inget av ovanstående**
- Nej, jag bor ensam**

30. Är du orolig för att någon annan i ditt hushåll ska utsättas för något av följande? (Du får kryssa i fler än ett alternativ)

- Hot**
- Våld**
- Trakasserier**
- Skadegörelse**
- Nej, inget av ovanstående**
- Nej, jag bor ensam**

31. Är det något du vill tillägga gällande utsatthet av brott eller din upplevelse av trygghet?ilaga

Bilaga 2. Intervjuguide

Inledningsfas

- Berätta lite om dig själv?

Utsatthet för brott

- Har du någon gång blivit utsatt för något brott? I så fall vad/var/när?

Otrygghet

- Har du upplevt någon situation där du känner dig särskilt trygg/otrygg?
- Finns det någon plats där du du känner dig särskilt trygg/otrygg?

Konsekvenser av otrygghetskänslor

- Finns det någon speciell plats eller situation du undviker på grund av oro, otrygghet eller obehag?
- I enkäten har flera uppgett oro att besöka Synagogan - hur tänker du kring det?

Medias påverkan

- Har du uppmärksammat den senaste tidens rapportering om judars utsatthet i media? Ex, uppdrag granskning, terrordåd mot judiska mål osv.
- Om ja, hur tror du att det har det påverkat dig?

Förtroende till rättsväsendet

- Känner du förtroende till att rättsväsende och kommun kan säkerställa judars säkerhet och främja trygghet?
- Hur tänker du kring åtgärder som extra bevakning runt synagogor osv?

Judisk identitet

- Hur tror du det påverkar din vardag att du är judinna?
- I enkäten uppger flera att de undviker att berätta om sin judiska identitet, är detta något du känner igen - hur känner du kring det?
- I enkäten uppger flera oro för att bära judiska symboler - hur tänker du kring detta?
- I enkäten uppger några att det inte främst är brottsliga handlingar som skapar otrygghet, utan snarare saker i vardagen som glåpord osv - vad tänker du kring detta?

Är det något du vill tillägga?

Tack för din medverkan!

Bilaga 3. Trygg ute en sen kväll: Kön

Crosstab

			Kön		Total
			Man	Kvinna	
Ta ställning till detta påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde.	Instämmer helt	Count	37	41	78
		% within Kön	75,5%	41,4%	52,7%
	Instämmer delvis	Count	11	42	53
		% within Kön	22,4%	42,4%	35,8%
	Instämmer inte	Count	0	5	5
		% within Kön	0,0%	5,1%	3,4%
	Instämmer absolut inte	Count	1	5	6
		% within Kön	2,0%	5,1%	4,1%
	Går inte ut ensam en kväll	Count	0	6	6
		% within Kön	0,0%	6,1%	4,1%
Total			Count	49	99
			% within Kön	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,059 ^a	4	,002
Likelihood Ratio	20,477	4	,000
Linear-by-Linear Association	13,020	1	,000
N of Valid Cases	148		

a. 6 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,66.

Bilaga 4. Trygg ute en sen kväll: Ålder

Crosstab

			Ålderkategorier				Total
			upp till 35 år	36-50 år	51-65	66 år och uppåt	
Ta ställning till detta påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde.	Instämmer helt	Count	23	11	21	22	77
		% within Ålderkategorier	48,9%	44,0%	63,6%	57,9%	53,8%
	Instämmer delvis	Count	19	11	9	11	50
		% within Ålderkategorier	40,4%	44,0%	27,3%	28,9%	35,0%
	Instämmer inte	Count	1	3	0	1	5
		% within Ålderkategorier	2,1%	12,0%	0,0%	2,6%	3,5%
	Instämmer absolut inte	Count	3	0	3	0	6
		% within Ålderkategorier	6,4%	0,0%	9,1%	0,0%	4,2%
	Går inte ut ensam en kväll	Count	1	0	0	4	5
		% within Ålderkategorier	2,1%	0,0%	0,0%	10,5%	3,5%
Total			Count	47	25	33	38
			% within Ålderkategorier	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,672 ^a	12	,031
Likelihood Ratio	24,125	12	,020
Linear-by-Linear Association	,001	1	,972
N of Valid Cases	143		

a. 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,87.

Bilaga 5. Trygg ute en sen kväll: Födelse land

Crosstab

			Födelse landkategorier		Total
			Sverige	Utanför Sverige	
Ta ställning till detta påstående: Jag känner mig trygg när jag går ut ensam en kväll i mitt bostadsområde.	Instämmer helt	Count % within Födelse landkategorier	52 49,1%	26 61,9%	78 52,7%
	Instämmer delvis	Count % within Födelse landkategorier	42 39,6%	11 26,2%	53 35,8%
	Instämmer inte	Count % within Födelse landkategorier	4 3,8%	1 2,4%	5 3,4%
	Instämmer absolut inte	Count % within Födelse landkategorier	4 3,8%	2 4,8%	6 4,1%
	Går inte ut ensam en kväll	Count % within Födelse landkategorier	4 3,8%	2 4,8%	6 4,1%
Total	Count % within Födelse landkategorier	106 100,0%	42 100,0%	148 100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,775 ^a	4	,596
Likelihood Ratio	2,852	4	,583
Linear-by-Linear Association	,257	1	,612
N of Valid Cases	148		

a. 6 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,42.

Bilaga 6. Mediers påverkan

Har du påverkats av den senaste tidens beskrivningar i media kring judars hotbild i Sverige?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	128	85,3	86,5	86,5
	Nej	9	6,0	6,1	92,6
	Vet inte	11	7,3	7,4	100,0
	Total	148	98,7	100,0	
Missing	System	2	1,3		
Total		150	100,0		

Bilaga 7. Utsatthet: Hotelser och trakasserier

Har du själv under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för hot eller hotelser som var så allvarliga att du blev rädd?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, en gång	18	12,0	12,7	12,7
	Ja, flera gånger	9	6,0	6,3	19,0
	Nej	115	76,7	81,0	100,0
	Total	142	94,7	100,0	
Missing	System	8	5,3		
Total		150	100,0		

Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för trakasserier?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, en gång	15	10,0	10,9	10,9
	Ja, flera gånger	15	10,0	10,9	21,7
	Nej	108	72,0	78,3	100,0
	Total	138	92,0	100,0	
Missing	System	12	8,0		
Total		150	100,0		

Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv? (hot)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, en gång	16	10,7	22,5	22,5
	Ja, flera gånger	8	5,3	11,3	33,8
	Nej	47	31,3	66,2	100,0
	Total	71	47,3	100,0	
Missing	System	79	52,7		
Total		150	100,0		

Upplevde du att gärningspersonen vid ett eller flera tillfällen hade antisemitiska motiv? (trakasserier)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, en gång	11	7,3	20,0	20,0
	Ja, flera gånger	15	10,0	27,3	47,3
	Nej	29	19,3	52,7	100,0
	Total	55	36,7	100,0	
Missing	System	95	63,3		
Total		150	100,0		

Bilaga 8. Utsatthet och oro: Hoteller och trakasserier

Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för trakasserier? * Utsatt för trakasserier Crosstabulation

			Utsatt för trakasserier		Total
			Ja	Nej	
Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för trakasserier?	Ja, mycket ofta	Count % within Utsatt för trakasserier	8 26,7%	3 2,8%	11 8,0%
	Ja, ganska ofta	Count % within Utsatt för trakasserier	10 33,3%	9 8,3%	19 13,8%
	Ja, men bara sällan	Count % within Utsatt för trakasserier	11 36,7%	38 35,2%	49 35,5%
	Nej, aldrig	Count % within Utsatt för trakasserier	1 3,3%	58 53,7%	59 42,8%
Total	Count % within Utsatt för trakasserier	30 100,0%	108 100,0%	138 100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	41,414 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	43,006	3	,000
Linear-by-Linear Association	40,768	1	,000
N of Valid Cases	138		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,39.

Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för hot? * Utsatt för hot Crosstabulation

			Utsatt för hot		Total
			Ja	Nej	
Har det hänt under de senaste 12 månaderna att du oroat dig för att bli utsatt för hot?	Ja, mycket ofta	Count % within Utsatt för hot	7 28,0%	2 1,8%	9 6,6%
	Ja, ganska ofta	Count % within Utsatt för hot	8 32,0%	14 12,6%	22 16,2%
	Ja, men bara sällan	Count % within Utsatt för hot	7 28,0%	50 45,0%	57 41,9%
	Nej, aldrig	Count % within Utsatt för hot	3 12,0%	45 40,5%	48 35,3%
Total	Count % within Utsatt för hot	25 100,0%	111 100,0%	136 100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,027 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	26,500	3	,000
Linear-by-Linear Association	26,272	1	,000
N of Valid Cases	136		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,65.

Bilaga 9. Besöka religiösa sammanhang och bära religiösa symboler

Besöka religiösa tillställningar/sammankomster

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Ja	56	37,3	38,4	38,4
Nej	77	51,3	52,7	91,1
Uför inte aktiviteten	13	8,7	8,9	100,0
Total	146	97,3	100,0	
Missing				
System	4	2,7		
Total	150	100,0		

Ta ställning till detta påstående: Jag känner oro för att bära judiska religiösa symboler och attribut

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Instämmer helt	74	49,3	51,7	51,7
Instämmer delvis	42	28,0	29,4	81,1
Instämmer inte	8	5,3	5,6	86,7
Instämmer absolut inte	2	1,3	1,4	88,1
Jag bär inte judiska symboler eller attribut	17	11,3	11,9	100,0
Total	143	95,3	100,0	
Missing				
System	7	4,7		
Total	150	100,0		